

М. Ч. 24.6.56.

П'ЯТЬ РОКІВ

СВЯТО-ТРОЦЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В БОФАЛО, Н. Й. ЗДА.

(1950 — 1955)

Пресвята Троиця

НАЙЩИРІШИЙ ПРИВІТ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ СВЯТО-ТРО-
ЦЬКІЙ ЦЕРКВІ У БОФАЛО Н. Й. З ПРИВОДУ П'ЯТИРІЧНОГО
ЮВІЛЕЮ

Михайло Макогон

COMPLIMENTS OF

SLOTIUK FUNERAL HOME

THE MOST MODERN AND COMPLITE FUNERAL HOME

102 AMHERST STREET

BUFFALO, 7, N. J.

We speak Ukrainian

FOR DAY OR NIGHT SERVICE PHONE DE-0758

COMPLIMENTS

of

Ukrainian Workingmen's Association

NATIONAL FRATERNAL BENEFIT SOCIETY

Organized 1910 — Incorporated 1911

MODERN BENEFIT INSURANCE POLICIES

FOR BENEFIT AND JUVENILES

Juvenile Certificate Plans

Class OO — Term to Age 16
Class T-20-A — 20 Payment Life
Class E-20-A — 20 Year Endowment
Class E-15-A — 15 Year Endowment

Adult Certificate Plans

Class W-3 — Whole Life
Class T-3 — 20 Payment Life
Class E-65-3 — Endowment at Age 65
Class E-3 — 20 Year Endowment
Class E-15-3 — 15 Year Endowment

WEEKLY NEWSPAPER

NARODNA VOLYA

Membership over 20,000 — Assets \$5,125,000.00

HOME OFFICE

524-26 OLIVE STREET,

Phone: 2-0937

SCRANTON, PA.

Phone: 2-8897

Mrs. TILLIE KALYNA

365 DAVIDSON AVE.

BUFFALO, 15, N. J.

PHONE: WI 1292

МОЛОДЕ СЕСТРИЦТВО при Організації Української Православної Молоді у Бофало Н. Й. сердечно вітає свою **Свято-Троїцьку Парафію** з її

●
П'ятирічним Ювілеєм!

Віра Бідна — голова Молодого Сестрицтва

Катерина Швець — секретарка.

МОЛОДЕ БРАТСТВО при Організації Української Православної Молоді у Бофало Н. Й. сердечно вітає свою **Свято-Троїцьку Парафію** з її

●
П'ЯТИРІЧНИМ ЮВІЛЕЄМ!

Юрко Негребецький голова Організації Української Православної Молоді і Молодого Братства. **Олег Ховайло** — Секретар

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ, ІНК.

Осередок ім. Лесі Українки в Бофало

62 GENESEE ST., BUFFALO, N. Y.

EL: MOhawk 7406, CLEVELAND 9253.

Бофало, 8. 6 1956

До Парафіяльної Ради
Святої Тройці в Бофало!

Управа та все членство Спілки Української Молоді Америки Осередку ім. Л. Українки в Бофало складає Всечеснішому Отцеві Святославу, Парафіяльній Раді і всім парафіянам Української Православної Церкви Святої Тройці свої найкращі побажання з нагоди 5-тиріччя організування.

За час свого існування Ваша Церква як твердиня Християнської Віри зробила для українського народу неоціниму прислугу.

Глибоко переконні, що і на далі Церква Святої Тройці в Бофало буде символом боротьби добра зі злом.

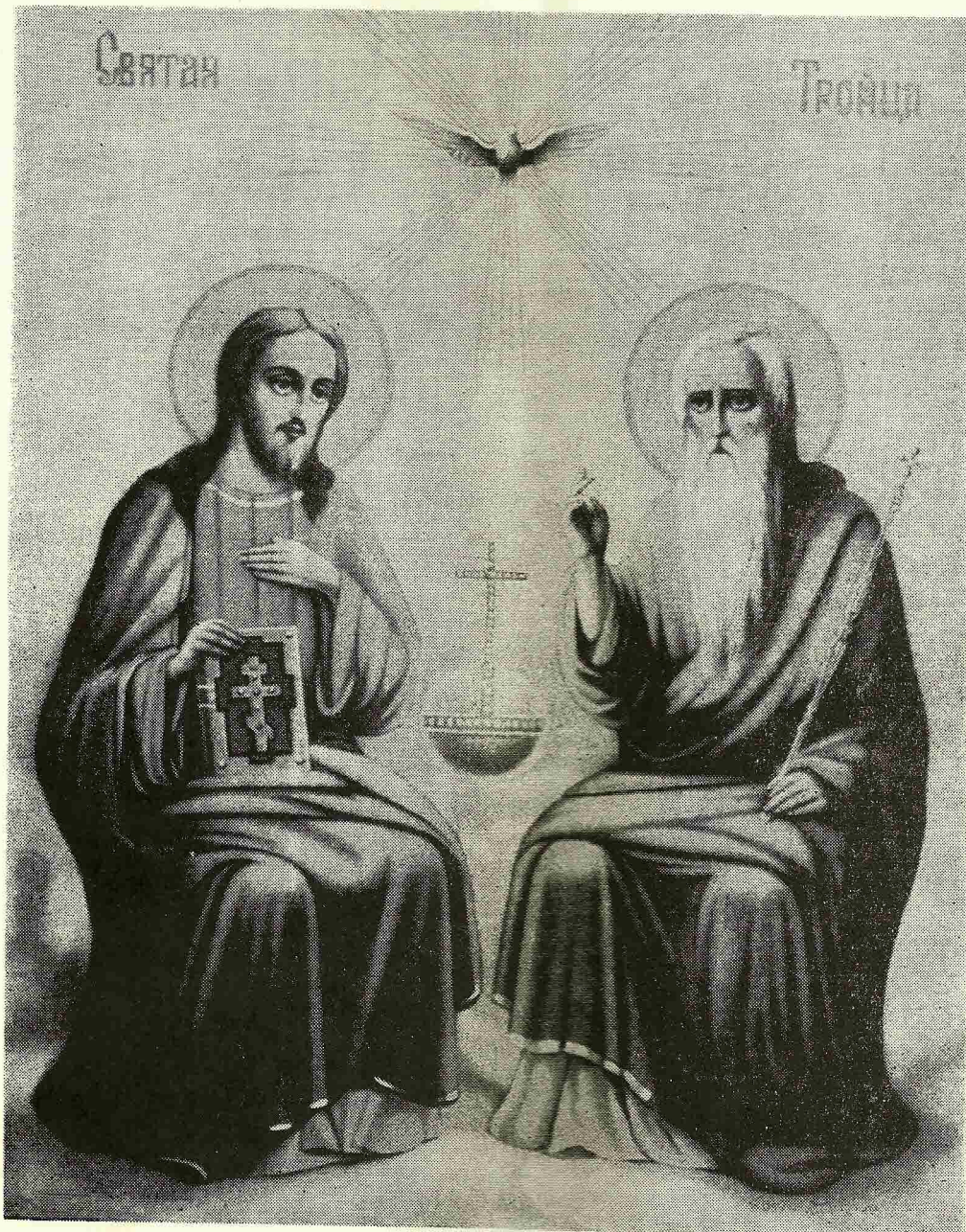
Честь України!

Готов Боронити!

Голова: **А. Гайдар**

За Управу Осередку:

Секретар: **П. Бутрин**

Пресвята Троиця

Прийдіте, люди, Трипостасному Божеству поклонітесь, Синові в Отці із Святим Духом, Отець бо безлітно родив Сина завжди Сушого і Сопрестольного, і Дух Святий був в Отці, з Сином прославляемий; єдина Сила, єдине Ёство, єдине Божество. Йому ж поклоняючись, усі скажемо: „Святий Боже, що все сотворив Сином, содійством Святого Духа; Святий Кріпкий, бо через Нього Отця пізнали і Дух Святий прийшов у світ; Святий Безсмертний, Утішителю Духу, що від Отця зійшов і в Сині спочиваєш. Тройце Свята, слава Тобі”.

(Догматик Пресвятій Тройці).

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ПАРАФІЯ СВ. ТРОЙЦІ

Бофало, Н. Й.

Червня 5, 1956

Мої Дорогі, Отче Настоятелю і

Члени Парафії!

З нагоди Вашого свята— П'ятилітнього Ювілею існування Парафії — я в імені Божому подаю всім Вам мое Архипастирське Благословення і молю Милосердного Господа, Який благословив Вам усім оселитися в цій країні, тримати Вас усіх у єдності, мирі, злагоді, щоб добрі діла Ваші, як християн і як громадян цього краю, свідчили гідно про наш український нарід, нарід відданий Господу, Православній Вірі й Церкві. Я також молю Милосердного Господа мати Вас усіх завжди під Його всемогутньою опікою в щасті, в добробуті та в здоров'ї.

Кожна наша парафія — це фортеця духа нашого українського народу. Нехай же кріпне у Вашій парафії діло Боже, діло заповіданого Христом Господом життя і діло нашого українського народу, діло відданости Йому, діло визволення його з теперішньої неволі.

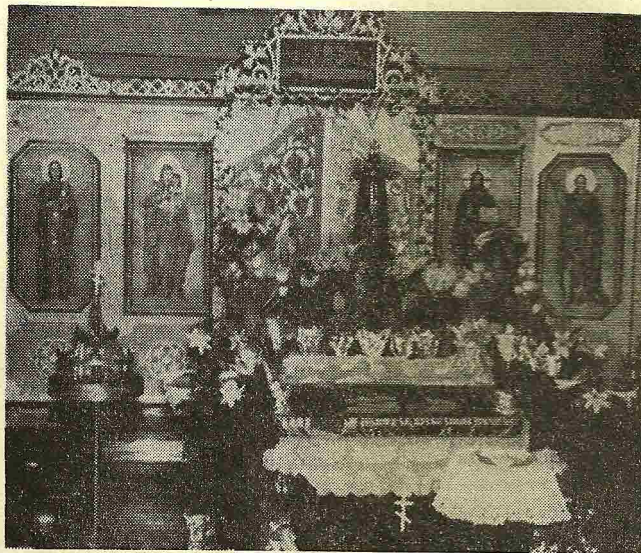
Боже благословення нехай буде над всіма Вами

З любовію

ІОАН, митрополит

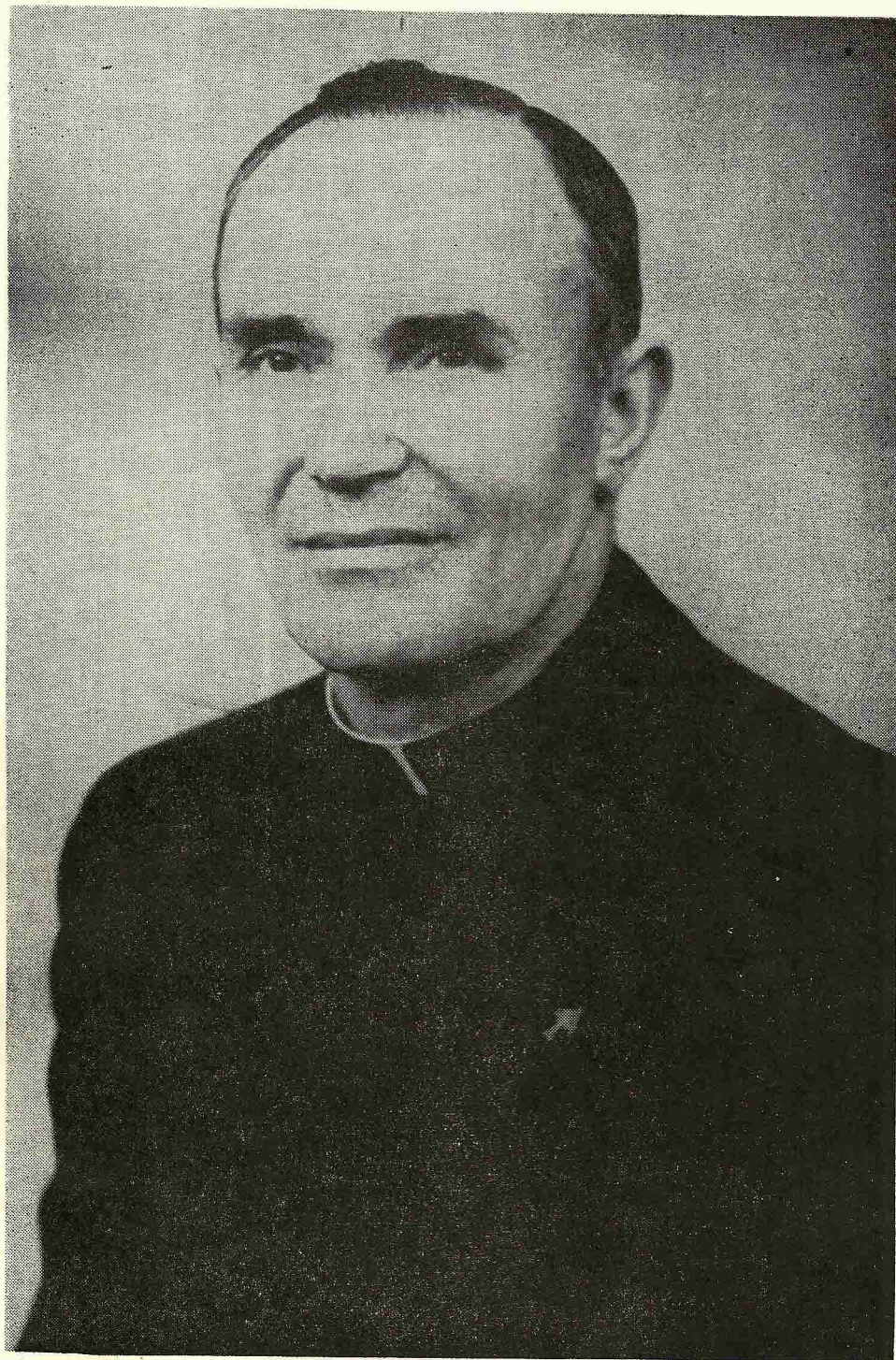
Його Високопреосвященство Високопреосвященніший І о а н н, Митрополит Української Православної Церкви у ЗДА.

Иконостас і плащаниця Української Православної
Церкви Св. Тройці у Бофало Н. Й.

Преосвященнійший Архиепископ Мстислав, канцлер і голова Консисторії Української Православної Церкви у США.

Високопреподобний Ігумен о. Святослав, настоятель Свято-Троїцької
Української Православної Церкви у Бофало, Н. Й.

Громада — великий чоловік

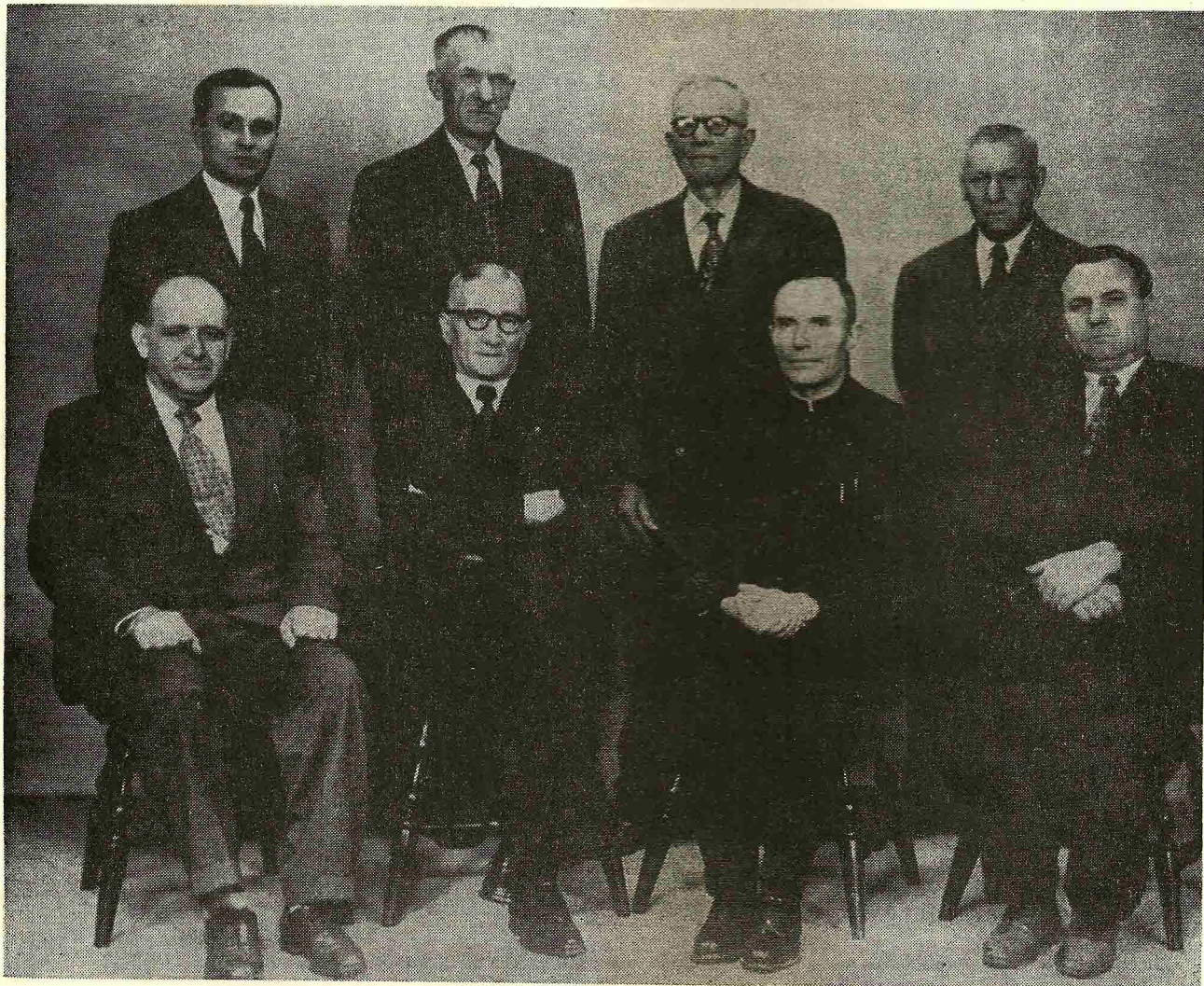
„Громада — великий чоловік”, — каже стара давня українська народня приказка. І наша Бофалівська Свято-Троїцька Церковна Громада довела правдивість цього твердження ділами своїми. За п'ять років, що проминули від початку заснування в Бофало Української Православної Свято-Троїцької парафії, зроблено, як свідчить написане в цій пам'ятковій книзі, справді багато.

Але Громада, як така, сама, розуміється, нічого не робила. Все робили окремі одиниці, окремі живі люди, тією чи іншою мірою окрилені почуттями гарячої любови й відданости своїй прадідівській православної вірі, своїй Рідній Церкві, що ще з дитячих літ все життя їх стояла на

сторожі їхніх інтересів, їхньої християнської моралі, помагала переборювати всі труднощі, які тільки в житті ставали на їхніх шляхах. Робили окремі люди, окремі члени тієї монолітної, нездоланної твердині, що в цілому і зветься Громадою вірних.

І саме про ці одиниці, про цих окремих людей хочеться ще раз нагадати читачам цієї книжки, хоч вони вже й чули дещо про них, перечитуючи вміщені тут матеріяли.

Отже, від початку. Це пан Роман Петренко був тим першим ініціатором побудови Української Православної Церкви в Бофало, що, в час зустрічі з місцевими старожилами в Бофало, висловив жаль, що в такому великому місті, як

Парафіяльна Рада Української Православної Церкви Св. Троїці у Бофало з 1956 р. Сидять О. Коваль — голова тростистів і заступник голови П. Р., В. Герасименко — голова Парафіяльної Ради, ігумен о. Святослав — настоятель, Н. Білок — рефер. скарбовий, Стоять: І Андріюк — секретар, О. Гаврилюк — референт ковертковий, А. Бардаш — титар, М. Чорнокосинський — скарбник. Через хворість відсутній О. Новосад член Ради.

Бофало, Православної Церкви немає. Висловлену ним ідею було підхоплено іншими ентузіястами, і справа організації Української Православної Громади почала набирати реальних форм.

На плечі голови першої Церковної Ради Св. Троїцької Церкви в Бофало п. О. Коваля припав тягар перших організаційних кроків, турботи з закупівлею будинку для Церкви й початкові кроки господарювання в новоствореній Громаді, а вони не були легкі.

Не менший, коли не більший, тягар припав і на долю першого настоятеля нашої Церкви о. протоієрея Миколи Лящука. Без належно устаткованого церковного приміщення, без речей Богослужбового вжитку, в неймовірно скрутних матеріальних обставинах о. Микола Лящук, своєю відданою працею потрапив задовольняти духові потреби парафіян, закладаючи твердий підмурівок під величну будівлю Української Свято-Троїцької Православної Церкви в Бофало. Він перший нав'язав добросусідські зв'язки з братніми православними церквами грецькою та себською тут, у Бофало, та з достойним, дуже популярним у місцевих церковних колах, єпископом Скейфом.

Други настоятель, протоієрей о. Микола Литваковський належно продвжував традицію братніх зв'язків із сусідніми православними церквами; за час його настоятельства Громада організувала величній протиголодовий протестаційний похід року 1953, що перетворився в загально-український протест у Бофало проти варварського винищення комуністичним режимом на Рідних Землях мільйонів ні в чому неповинних наших братів і сестер. При цьому закуплено житлові будинки для священика і диригента, закінчено побудову інконостасу.

Третій, теперішній настоятель, ігумен о. Святослав, педагог із довголітньою практикою в минулому, з призначенням до нашої парафії, звернув, насамперед, велику увагу на впорядкування парафіяльної школи, що за його керівництвом досягла на день п'ятирічного нашого ювілею високого рівня. Остаточо упорядкував вівтар. При ньому придбано всі потрібні речі Богослужбового вжитку. Багато енергії й особистої праці приклав до надання внутрішньому і зовнішньому виглядові нашої Церкви належної пишноти. За його настоятельства придбано і впорядковано, для потреб Громади ділянку землі поруч Церкви. З головою Церковної Ради п. полковником В. Герасименком багато попрацював над ремонтом пошкоджених пожежею церковних житлових будинків.

Другим головою Церковної Ради був п. А. Максименко, а третім, що успішно урядує й тепер, — п. полковник В. Герасименко. Для праці голів нашої Церковної Ради, що на їхніх плечах лежить увесь тягар господарського життя Громади, характерний буде приклад, що п. полковника Герасименка ще в кінці травня 1956 р. можна було застати пізно ввечері, коли він із закачаними руками рачкував по підлозі церков-

ного приміщення і шкрябав дерево, ретельно підготовляючи підлогу до фарбування...

Ми маємо гарний церковний хор під культурним керівництвом магістра богословія п. С. Д. Веремчука. Хор не тільки чарує нас прекрасним відспівуванням Богослужб, а й обслуговує всякі принагідні національні свята та випадкові імпрези.

Молодий богослов п. Олександр Воронин час від часу виголошує з церковного амвону в час Богослужб короткі, змістовні і повні глибокого релігійного відчуття проповіді.

Учителі пп.: Петро Чуйко, Н. Литваковська, Олександр Воронин, Людмила Козьмич, проф. О. Левицька, інженер В. Потішко — всі вони своєю відданою працею творили велике, корисне діло виховання нашої молоді та збереження її, в українській основі, на чужині, для українського народу.

Багато організаційної й чергової щоденної праці вклав в організацію української православної молоді при Церкві п. Микола Готман. Зберігаючи традиції, ту працю щиро продовжував п. Є. Филипів, а потім — п. М. Креєр.

Майже повних п'ять років безперервної, хоч і дрібної, а такої потрібної й важливої в Церковній Громаді праці, вклав титар п. Костянтин Гладкий, якого недано заступив п. А. Бардаш.

Не можна не згадати ще раз і щиро відданих своїй Церкві парафіянок, об'єднаних в окреме Сестрицтво при Церкві. Не можна не згадати їхнього турботливого дбання про прикраси, про надання належної пишноти нашому Храмові. Починаючи від перших сестричок — пань: С. Смаль, С. Коваль, А. Балицької, К. Сидорович і до останнього складу Управи Сестрицтва в особах пань: О. Негребецької, О. Левицької, Н. Дзюби, М. Квасницької — всі членки Сестрицтва, протягом усіх п'ятьох років, неухильно дбали про добро та розвиток Парафії, спромігшись, за власні кошти, на багато дарунків для Церкви, з них на найбільший — ділянку землі поруч будинку Церкви.

Багато спричинилися до внутрішнього устаткування Церкви й надання їй належної краси та пишноти щедрі жертводавці, з них п. А. Бардаш, що пожертвував запрестольні образи Воскресіння Христового, образ Хрещення і образ св. Апостола Андрія Первозванного та дарохранильницю; п. Ю. Козак пожертвував св. Євангелію; п. Іван Борідько — нап্রেстьольний хрест, і багато інших жертводавців, що їх не сила вмістити всіх у наш короткий огляд, але що вони також спричинилися зростові пишноти й величі нашого Святого Храму.

Так само не сила вмістити поіменно усіх тих жертвених, щиро своїй Рідній Церкві відданих парафіян, що дослівно тисячі й тисячі робочих годин фізичної праці вклали за минулі п'ять років у справу впорядкування нашої святині, на ділі доводячи, що громада — таки великий чоловік.

Всім згаданим вище, як і не згаданим, без-

іменним ентузіястам і прихильникам своєї Православної Церкви в Бофало, як і впорядчикам цієї книжки, належиться гаряче признання. А найбільше признання всім їм полягатиме в тому, що діла їх, — їхня щира, віддана праця для побудови на попоржньому місці, на чужині, Божо-

го храму, — буде служити принадним прикладом для наслідування наступними поколіннями українського народу — і тут, далеко від Батьківщини, і там, коли повернемося у Вільну, ні від кого незалежну, свою Українську Державу.

Редакція

К. С-Ч

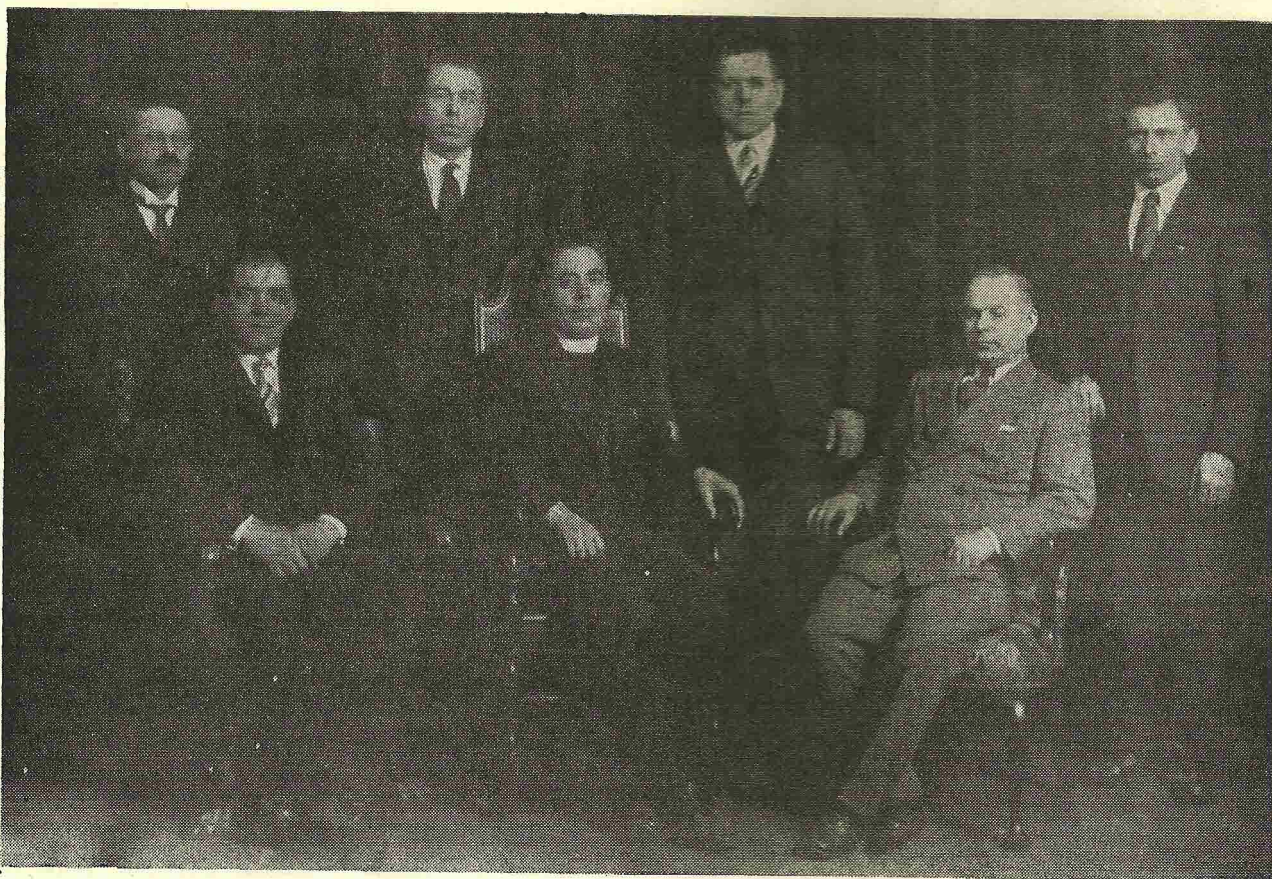
Піонерські часи українського православ'я в Бофало

Рух українського православ'я

Вшановуючи п'яті роковини діяльності Української Православної Церкви Пресвятої Тройці в Бофало (1950-1956), вважаємо за потрібне подати коротко про все, що було предтечею сучасної регулярної праці українського православ'я. Вважаємо це за потрібне тому, що попередники зробили дуже багато для популяризації українського православ'я, і в цій праці досягли дечого, на що варто звернути пильну увагу сучасній нашій громаді, щоб на доброму вчилася, а злого уникала.

Початок українського православного руху

в Бофало треба віднести до років 1930-1931. На чолі цього руху стали українці з західних областей України, що перед тим належали до греко-католицького віровизнання. Причиною переходу їх на православ'я було те, що на американському континенті греко-католицька Церква радикально розходилася з Церквою на Рідних Землях. Наприклад, коли Церква на Рідних Землях ішла пліч-о-пліч із народом і всіма своїми силами обстоювала обрядовість та традиції, охороняючи їх у рямцях минулого, то ця ж сама Церква в Америці свідомо нищила ту обрядовість і прямувала до защеПЛення традицій

Парафіяльна Рада Української Православної Церкви Пресвятої Діви Марії у Бофало 1930-1931 рр. Сидять: Павло Сторожук — Голова Парафіяльної Ради, о. Михайло Запаринюк — представник Духовної Консисторії, Іван Сидорович — секретар, Стоять: Михайло Долинявка — скарбник, Ізидор Глинський, Степан Юзвяк і Трифон Глинський — трости.

римо-католицької Церкви. Це викликало в людей незадоволення, і вони, великою кількістю, старалися знайти для себе порятунок у рідній своїй Українській Православній Церкві, або, в крайньому разі, відходили до інших церков, на шкоду українському народові.

Був час, коли при греко-католицьких церквах були священники, які, згідно з традицією Церкви на Рідних Землях, ішли за культурними вимогами своїх вірних, і тоді в церквах процвітав спокій і лад. Тоді церкви були переповнені народом, лунав прекрасний хоровий спів на церковно-Богослужбових відправах, а на сценах влаштовувалось різні концерти й вистави. Тоді життєвий рух прямував у повній силі — гармонійно і приємно.

Але був час, коли в цих же греко-католицьких церквах священство вважало, що всякі культурні імпреди вірних — це ніщо інше, як лише т. зв. радикалізм, що його рішуче поборювала ця Церква на Рідних Землях. У таких випадках священство протиставилось концертам,

хоровому співові, а навіть ішло так далеко, що забороняло провадити рідні школи і навчати дітей української мови. З того між вірними зроджувалося велике незадоволення, що, врешті, привело до початку українського православного руху, як руху соборницького, народнього, загально-національного.

Рух цей у Бофало почали такі особи, як п. Павло Сторожук, Іван Сидорович, Михайло Долинявка, які взяли на себе сміливість відзначити недомагання греко-католицького кліру та закликали всіх ставати в ряди своєї прадідівської Української Православної Церкви. Спочатку вони не знаходили багато прихильників, але згодом число прихильників почало зростати. До них почали прилучатись люди, що на Рідних Землях були членами „Просвіт“, що брали колись участь у радикальному русі, що хотіли дати своїм дітям знання своєї мови, історії, культури, і багато інших. Всі вони горіли бажанням продовжувати на американській землі свою культурно-освітню працю, як то було в Рідному

ХОР СЕСТРИЦТВА ІМЕНИ СВ. КНЯГИНИ ОЛЬГИ. Сидять: Софія Гут, Емілія Глинська, Теодозія Шеремета, Текля Сторожук, о. Степан Мусійчук — парох і диригент хору, Пані-матка Мусійчукова, Марія Кіналь, Анна Балицька, Марія Коваль. Стоять: Софія Долинявка, Марія Бойчук, Марія Кузина, Марія Шевчук, П. Юзвяк, Варвара Коваль і Катерина Сидорович.

Краю. Вони вживали всіх заходів, щоб за всяку ціну утворити культурно-освітні гуртки, як уже не самостійні, то, принаймні, хоч при своїх церквах, але на перешкоді цьому був клір католицької Церкви.

Покривджені вірні в Бофало, користаючи з прихильности членів „Січової Залі“ на вулиці Клімо ч. 29, зібравшись року 1930 для обговорення вшанування роковин Івана Франка, обговорили одночасно потребу приєднання до одного загально-національного народнього фронту — Української Православної Церкви. Уповноважили п. Павла Сторожука увійти у зв'язок із Консисторією цієї Церкви, і просити її надіслати місіонера, який би допоміг заснувати в Бофало Українську Православну Церкву, а при ній утворити український культурний осередок.

Заснування Української Православної Церкви

Павло Сторожук доручення виконав. Він увійшов у зв'язок із Консисторією Української Православної Церкви, а через неї — з Владикою Архиепископом Іоаном Теодоровичем, який прислав до Бофало організатора, в особі о. Михайла Запаринюка. З його приїздом, негайно було скликано в тій самій „Січовій Залі“ перші інформаційні збори, на які прибуло багато зацікавлених. Голос забирали пп.: П. Сторожук, І. Сидорович, М. Долинявка, Ізидор Глинський та інші. Більшість людей тільки слухала. В наслідок цих перших зборів, ухвалено заснувати Українську Православну Церкву, до якої тут же вписалося двадцять і кілька членів, які маніфестаційно вступили з членства греко-католицької Церкви. Ці основоположники, вписавшись до Української Православної Церкви, негайно вибрали з-поміж себе першу свою Церковну Управу, куди ввійшли: 1) Павло Сторожук — голова, 2) Іван Сидорович — секретар, 3) Михайло Долинявка — скарбник, 4) Ізидор Глинський, 5) Степан Юзвяк і 6) Трифон Глинський — тростисти. Нововибраний склад Церковної Управи привів до присяги о. М. Запаринюка. Таким чином було оформлено закладення фундаменту в Бофало під Українську Православну Церкву.

Нововибрана Церковна Управа, разом із о. М. Запаринюком, вирішила, насамперед, підшукати відповідний будинок для Церкви і почати в ньому релігійну й церковно-народню працю. Було звернуто увагу на порожній будинок єпископальної Церкви на вулиці Савт-Парк Авеню ч. 550, який був проголошений на продаж. Будинок цей складався з самої церкви, а при ній — приміщення для священика й церковної обслуги. Була й парафіяльна зала, де можна було провадити культурно-освітню працю й провадити різні організаційні збори й засідання. Будинок відповідав усім вимогам нашої молоді громади. Єпископальна Церква у приватні руки продавати його не хотіла, і коли прийшло наше зголошення на купівлю, ця Церква радо погодилась продати і зажадала за той будинок 25.000 дол.,

а ця сума не була того часу зависока, порівняно з тогочасною вартістю інших реальностей.

Діяльність Української Православної Церкви

По коротких торгах обидві сторони погодились на тому, що будинок перебирає Українська Православна Церква за 25.000 дол. на довготермінову сплату. Угоду продажу-купівлі підписали урядники Церковної Управи з о. М. Запаринюком, заплатили частину грошей і перебрали будинок у власність Української Православної Церкви. Будинок освятив Високопреосвященніший Архиепископ Іоан Теодорович, як Церкву на честь Різдва Пресвятої Богородиці.

Першим настоятелем цієї Церкви Духовна Консисторія призначила о. Івана Савчука, який на протязі двох повних років своєї діяльності виконав велику працю і зміцнив цю громаду. З його ініціативи було тут засновано Сестрицтво, присвячене св. Княгині Ользі, яке виявило велику відданість Церкві і поклало багато праці. Крім того, зорганізовано було парафіяльну школу з викладами українознавства й релігії; до школи ходило 15-20 дітей. Школа влаштувала багато прилюдних виступів у концертах і виставах. Засновано було також драматично-співочий гурток, що виявив себе відігранням гарних драматичних п'єс та іншими культурно-освітніми виступами. Взагалі, Українська Православна Громада цілком виправдала всі ті надії, що їх покладали на неї основоположники Православної Церкви. Напряма і церковної і світської праці, що зміцнився і набрав регулярного характеру, віщував розріст і поширення Громади. Але стались непередбачені події, що мали в житті Громади велике значення. Це була тогочасна депресія.

Сподіванки на поживлення праці не виправдались. Безробіття збільшувалось. Люди ходили без праці вулицями цілими юрмами. Грошей, потрібних на сплату церковного боргу, надходило так мало, що не вистачало на утримання священика. Було так, що о. Настоятель змушений був чекати заробітної платні цілими місяцями, бо всі прибутки вживалось на сплату боргу. Це явище витворило прикру ситуацію. Виявлялось невдоволення: то з боку о. Настоятеля, то з боку Церковної Управи. І це довело до уступлення о. І. Савчука з посту настоятельства. Не покращала ситуація, коли на його місце прибували інші священики, які неспроможні були на правити матеріальну недостачу. Люди почали зневірюватись, виїздити до інших міст, відпадати, а в додаток до того всього почалася, з боку неприхильних нам церков, неперебірлива в засобах агітація і цькування нашого священства, членів Церковної Управи тощо. Занепад нашого членства став відчуватись дошкульно.

Справу врятував четвертий наш настоятель, о. Степан Мусячук. Мавши довголітній організаційний досвід та повні кваліфікації педагога і майстра сцени та співу, він негайно взяв-

ся направляти захитану мораль своїх вірних. З блискавичною швидкістю та з величезним завзяттям кинувся він у вир громадського й церковного життя. Ожив церковний хор, що під назвою „Бандурист” притяг до себе багато здібних нових співаків. Під орудою о. С. Мусійчука, цей хор поновив свій репертуар і, разом із драматично-співочим гуртком, дав на сцені багато вистав таких, як „Ой, не ходи, Грицю...”, „Наталка Полтавка”, „Сватання на Гончарівці” та інш., а, крім того — багато концертів, присвячених Т. Шевченкові, Іванові Франкові тощо. Чисельність учнів парафіяльної школи зросла до 30-30 дітей, які мали окремий свій хор, уряджували свої шкільні концерти. Для жіноцтва засновано було відділ Союзу Українок Америки. Чисельність членства парафії була на високому рівні, про що свідчить фото-знімок танцюристів школи В. Авраменка, яка містилася при церкві, і яка складалася переважно з молоді, належної

до нашої Української Православної Церкви. Це був найвищий розквіт парафії, яка своєю діяльністю перевищувала тоді всі інші українські церкви.

Але цей розріст і силу парафії гальмували два чинники. Це — дальша економічна депресія, яка на той час охопила вже все населення ЗДА й параліжувала все життя його, та потреба сплачувати церковний борг за будинок.

Наслідки економічної депресії

Прибутки на сплату церковних боргів не зростали, а зменшувались. А в той же самий час церковні борги зростали такою мірою, що загрожували банкрутством. Зваживши загрозливий стан нашої Церкви, наші вороги, а особливо — неприхильні нам церкви, які втратили на нашу користь багато свого членства, побільшили пропагандивну, очорнювальну акцію, знеславляючи наших ієрархів, священство, устрій, та закликаючи тих, що колись відступили від них, повер-

Парафіяльний хор „Бандурист” і його диригент о. Степан Мусійчук.

татися. Ця акція, при збігові несприятливих обставин, знайшла для себе ґрунт. Вірні нашої Церкви почали хвилюватися. Почались нарікання. Осуджування провідних одиниць. Збільшились у розмірах і в наслідках внутрішні суперечки, які довели до переходу о. С. Мусячука до іншої парафії. Призначення інших настоятелів Церкви не допомогли справі, а ще більше погіршили її.

Змінювався священник за священником. Церковні борги зростали. Безробіття опанувало всі ділянки життя держави, і Церква наша виживала лише тими засобами, які давали вірні з своїх, одержуваних ними, допомог. Саме тоді призначено було до нас дуже діяльного молодого священника з Канади, в особі о. А. Берика, який пробував оживити діяльність Громади та вивести Церкву з фінансової кризи.

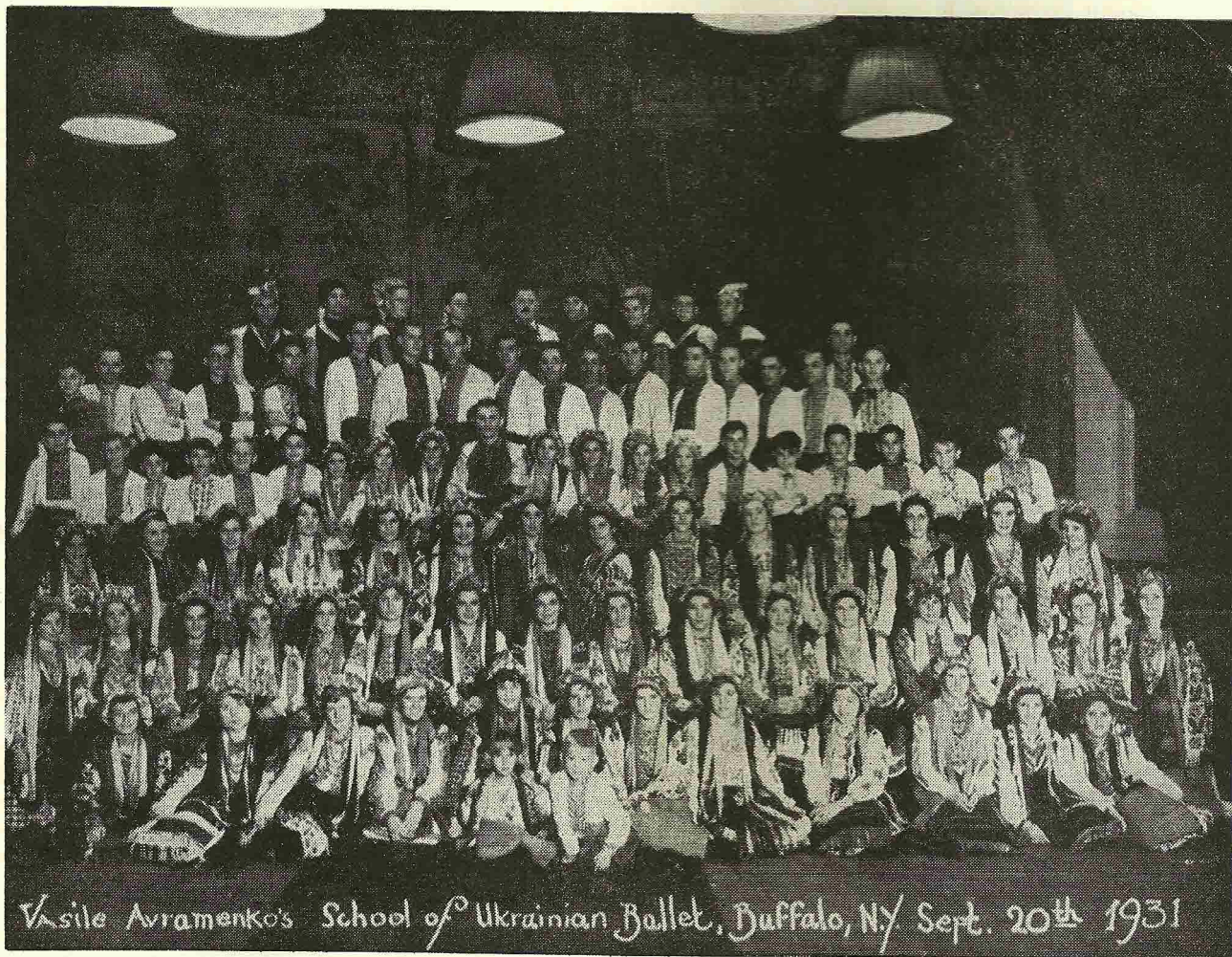
Він нав'язав зв'язки з усіма прихильними до нас установами, що мали кооперувати з діяльністю нашої Громади для матеріального піднесення. Було вироблено пляни громадської праці, але, не зважаючи на всі його старання, зарадити

лихові було трудно. Борг, як Дамоклів меч, висів над Громадою. Зменшувалось членів Громади. Ситуація погіршала, коли стало відомо, що Духовна Консисторія вирішила перевести о. А. Берика на іншу парафію. Дальші призначення священників не допомогли. Треба було думати про рятунок.

Слов'янська Богослужбова мова

Щоб набути сили, Церковна Управа вирішила притягти до себе тих українців, які виявляють бажання мати Богослужбові відправи слов'янською мовою. Це були виходці з Карпатської України, що звали себе карпато-росами. Люди ці були краще матеріально забезпечені і сильніше організовані. З приступленням до нашого громадського життя, вони могли заважити на сплаті боргів і вивести Церкву з критичного стану. Але водночас вони могли би вплинути і несприятливо — скерувати Церкву в небажаному нам напрямку. Потрібна була обережність.

Зваживши всі позитивні й негативні дані цієї акції, Церковна Управа вирішила таки цих

Vasil Avramenko's School of Ukrainian Ballet, Buffalo, NY Sept. 20th 1931

Українська школа національних танків В. Авраменка при Українській Православній Церкві у Бюфало 1931-1932 рр.

людей приймати в членство нашої Церкви, і це незабаром було здійснене. Церква наша поповнилась невдовзі новими членами — карпато-росами. Українці почали масово залишати Церкву й переходити до інших церков, або й зовсім виїздити з міста. Керівництво в Церкві скоро цілком опинилося в руках карпато-росів, які почали успішно сплачувати церковні борги, а, крім того, запропонували основоположникам Церкви, що вклали в неї позички, повернути їх, чим виразно підкреслили бажання позбутись українського впливу. Основоположники-українці пропозицію цю прийняли й одержали назад свої гроші. Після цього прийшла зміна українського священика, якого місце посів священик з-під юрисдикції карпато-росів.

Висновок з Українського православного руху

Отже, по дванадцятьох повних роках (1931 — 1943) українського православного руху в Бофало, перша Українська Православна Церква, присвячена Різду Пресвятої Богородиці, фактично перестала існувати. Її доробок і все майно перебрали карпато-роси. Перебрали тому, що православні українці відкрили їм вільний доступ, за який вони без кривди їм віддячили сплатою вкладених у Церкву грошей.

Українці-основоположники Церкви, закупаючи будинок, не врахували того, що вартість будинку була для них зависока, а надія на дальший добробут у державі не виправдалась, бо на-

Олекса КОВАЛЬ

Свято-Троїцька Православна Церква в Бофало на початках

Початок прибуття нової еміграції

З закінченням другої світової війни, до Бофало почали прибувати ешелони нових поселенців, що, рятуючись від комуністичного свавілля, мусіли кидати рідні землі. Приїздили жиди, поляки, а далі прибули й українці. Були це, переважно, українці з західньої України — греко-католики, але, згодом, я довідався, що між новоприбулими є також чимало православних українців із великої України. Я почав таких людей шукати. Це було десь року 1949-го.

Першого новоприбулого православного українця я зустрів в особі пана Романа Петренка. Виявилось, що він оселився недалеко від мене, отже, був моїм сусідом. В розмові зі мною він висловив жаль, що в такому великому місті, як Бофало, немає Української Православної Церкви. Коли я розповів йому історію нашого українського православного руху та справи існування Української Православної Церкви в Бофало, що кілька років тому, через збіг несприятливих обставин, перейшла в інші руки, він виявив ба-

стала економічна депресія, яка привела до катастрофи не лише Українську Православну Церкву в Бофало, а й багато дужчі установи в ЗДА.

У цих несприятливих обставинах заважило ще й те, що відпорність на ворожу агітацію у православних українців була замала, а зміни священиків, які за дванадцять років перевели через Бофало аж шіснадцять настоятелів — була найслабшою стороною діяльності Церкви. Головною підвалиною всього цього була переобтяженість непосильною працею в Церкві, та економічна депресія.

Навчені гірким досвідом, піонери українського православного руху в Бофало, в дальшій своїй організаційній праці над відновленням Української Православної Церкви, виявили більшу обережність, радячи своїй Православній Громаді закуповувати церковний будинок не такий дорогий, а відповідно до своїх сил, та — в осередку заселення православних українців.

Сьогодні в Бофало, замість Української Православної Церкви Пресвятої Богородиці, існує Церква Пресвятої Тройці, яка поклала вже під своє існування твердий ґрунт на камені Віри, Надії й Любови — найголовніших чеснот християнства.

Нехай же Милосердний Господь обдарує нову Громаду Христову потрібною мудрістю й силою братньої одности та любови на Його вічну славу та на добро всього українського народу.

жання познайомитись з піонерами цієї Церкви, щоб заохотити їх до продовження церковної праці. Він запевнив, що незабаром треба сподіватися нових транспортів українців із Європи, між якими буде багато і православних. Отже, потреба мати свою власну Українську Православну Церкву, як осередок православних українців, буде дуже актуальна. Я вирішив негайно впровадити п. Петренка в коло наших піонерів українського православ'я.

У найближчу неділю пішов я з ним до одного з найдіяльніших членів нашого українського православного руху на терені Бофало, тепер уже покійного, Івана Сидоровича, який не залишав надії на відновлення в Бофало Української Православної Церкви. Про п. Романа Петренка я наперед усе йому розповів, і п. Сидорович зустрів нас дуже мило. В наслідок нашої спільної розмови, п. Р. Петренко пообіцяв розшукати між новоприбулими українцями таких, які охоче приєднаються до нашої ідеї.

В наступну вже неділю п. Р. Петренко прийшов до моєї хати з двома своїми друзями. Були

це: п. Мартинюк, що тепер живе у Міннеаполісі, і п. Черняк. Обидва вони виявили себе обізнаними з історією Української Православної Церкви. Говорили захоплено, особливо п. Мартинюк, що був на рідних землях бібліотекарем. Це була людина високої освіти і глибоких знань. Обговоривши потребу мати свою рідну Православну Церкву ми дійшли до висновку, що якнайшвидше треба зібрати головних працівників українського православного руху в Бофало, і разом із ними починати заснування Церкви.

На умовлений час до моєї хати прибув п. Іван Сидорович і п. Михайло Смаль із піонерів, і пп. Петренко, Мартинюк, Черняк, Іван Панченко та інші — з новоприбулих. Всіх було біля десяти осіб.

Ініціативний церковний гурток і тимчасова Управа

Зібрані вирішили вважати себе за ініціативний гурток для заснування своєї Церкви, і тут же ухвалили вибрати тимчасову Церковну Управу. Головою було обрано мене, заступником бл. п. професора Пошивайла. Секретарювання доручено п. Петренкові, а скарбницю — п. М. Смалеві. Таким чином, у склад тимчасової Церковної Управи ввійшли і піонери, і новоприбулі. Цей ініціативний гурток перше своє зібрання відзначив не тільки вибором тимчасової Управи, а й дав скарбникові її на збереження значний грошовий вклад та визначив плян діяльності. Одна з найголовніших точок того пляну — поінформувати новоприбулих православних українців про справу організації власної Церкви та скликати, на протязі двох тижнів, поширені збори.

Перше Богослуження і наслідки

На умовлений час були скликані намічені збори. Прибуло до двадцятьох осіб. Збори за твердили тимчасову Церковну Управу, як дійову Управу на один рік, та доручили їй запросити священика на першу Богослужбову відправу.

Найближчим до нас священиком був о. Василь Федак — настоятель Української Греко-Православної Церкви св. Юрія в Гримзбі, Онтаріо, в Канаді. Він радо погодився нас обслужити. На умовлену неділю ми найняли в Єпископальній церкві велику залу — „Сейнт Томас Гол“ і оголосили про Богослужбову відправу. Заклик наш не лишився без наслідків: зійшлося на це Богослуження трохи піонерів та чимало новоприбулих. Отець В. Федак прибув разом з Осипом Лисим із Бімзвіл, Онтаріо, який виконував обов'язки дяка. Цю Службу Божу співали галицьким напівом, т. зв. самолівкою. У співі брали участь піонери, з походження галичани, які знали цей мотив. Новоприбулі з великої України лише слухали. Незалежно від того, Сужба Божа і проповідь о. Ю. Федака справили на присутніх велике враження, і цим формально

було почато існування Української Православної Церкви в Бофало.

Подія ця відбилася в Бофало голосним відгуком. На неї, насамперед зареагували церкви, до яких зверталися в різних справах наші брати українці. Одна з перших таких церков бул т. зв. Карпато-руська, що перекупила в свій час будівлі Української Православної Церкви піонерів, і сподівалася, що всі православні українці будуть у її складі. Друга за чергою була московська Церква, що складався, в більший своїй частині, з так званих „малоросів“ — старих емігрантів, осілих тут на постійний побут ще перед першою світовою війною. Не лишилися байдужими й баптисти, бо і з їхньої Церкви прибуло до нас не мало вірних, які виразно нам симпатизували. В наслідок усього того, аадміністрації тих церков виявили до нас гостру ворожість. Посипалися критика, перестороги та застрашування. Під впливом цього, правлячий владика Англiканської Церкви, достойний єпископ Скейф змушений був позбавити нас права служити у „Сейнт Томас Гол“, і запропонував іншу залу аж у Лакавані, що через далеку віддаль нам було цілком не вигідно. Ми змушені були шукати іншого приміщення. В цих розшуках баптистська Українська Церква, хоч і ставилася до нас із застереженням, проте, запропонувала найняти в неї одну з її церковних залей. Але, коли одна з представниць тієї Церкви накинулася на нас із лайкою й почала образливо зневажати нашу Церкву і навіть український народ, ми відмовились від пропозиції і вдалися до методистської Церкви на вулиці Сенека ч. 1520.

Поки ми чекали від тієї методистської Церкви відповіді на наше прохання, було одержано згоду від управи „Січової Залі“ на вулиці Клімо ч. 29 на право переводити там наші організаційні збори й наради. І тут 12 серпня 1950 р. відбулися перші надзвичайні збори нашої Церковної громади. На цих зборах було 22 особи, які вважали, себе за наших членів і платили членські вкладки. На цей час прибув до нас із Європи протоієрей о. Микола Лящук із своєю родиною, і ми запросили його на ці надзвичайні збори.

Офомлення парафії і перший її настоятель

На цих зборах о. Микола Лящук своїм виступом справив на присутніх дуже добре враження. Всі щиро привітали його, вислухали його пастирські наставлення й поради, та однозгідно ухвалили просити нашу Духовну Консисторію затвердити о. М. Лящука, як нашого настоятеля. Дуже швидко Духовна Консисторія повідомила нас, що вона затверджує о. М. Лящука настоятелем Української Православної Громади в Бофало. Це остаточно оформило початок існування в Бофало самостійної Української Православної Церкви, що її присвячено опіці Пресвятої Тройці.

Після цих надзвичайних зборів ми одержали від методистів згоду відправляти наші Бого-

служби в одній з їхніх церковних заль за плату — 30 доларів на місяць. Це розв'язало нам руки, і ми почали тоді регулярну церковну працю. Тут ми молилися, відбували свої наради, уряджували проби співу тощо, а водночас не переставали розшукувати будинок, який би відповідав вимогам нашої Церкви.

Братнє ставлення Грецької Церкви

За порадою настоятеля нашої Церкви о. М. Лящука, вирішено було однозгідно звернутись до Грецької Православної Церкви, що містилась тоді на Оук вулиці, і просити її допомоги нам, дозволивши правити Богослужби в їхній церкві в ранні недільні години. Грецький священник о. І. Паллас сердечно нас привітав і пообіцяв, що вживе всіх заходів, щоб нам було дозволено те, чого просимо, доки ми не придбаємо свого власного приміщення. І після першого нашого Богослуження в цій церкві, нас запрошено було на засідання тростистів Грецької Церкви для вирішення нашого прохання.

На цьому засіданні Управу нашої Української Православної Церкви репрезентував настоятель Церкви о. М. Лящук, голова Церквою Управи — я, і тростисти пп. Михайло Смал та Олекса Згибай. Управу Грецької Православної Церкви репрезентували: о. І. Паллас — настоятель, та рада тростистів у повному складі. Після взаємних привітань і обміну думками, греки погодились дати нам приміщення своєї церкви на недільні і святкові Богослужбові відправи від 8 до 10 години ранками. Мало того, вони пові- або купити для себе іншу церкву, бо їхня громадомили нас, що шукають способів побудувати да розрослася. З того ми зрозуміли, що згодом зможемо придбати цей будинок для української Православної Церкви.

Братнє ставлення Грецької Православної Церкви і їхня допомога зміцнили нас усіх на душі і ми з вірою й надією провадили дальшу свою церковну працю.

Комісія купівлі церковного будинку

На одних чергових своїх зборах члени нашої Церкви вибрали „Комісію купівлі церковного будинку”, яка мала, в повному порозумінні з Управою Церкви, розглянути пропозицію тростистів Грецької Церкви, і своє рішення подати на спеціально скликані надзвичайні збори. Ця Комісія повідомила найближчі надзвичайні збори, що: будинок Грецької Православної Церкви значно віддалений від середовища оселення православних українців; не має відповідних приміщень, які задовольняли б вимоги парафіян у справах скликання й переведення зборів, навчання дітей, для громадських імпрез, а головне — не має приміщення для „дженетера“ й місця для паркування авт, що ними українці їздили б до церкви. Будинок, правда, був дуже добре пристосований до Богослужбових відправ — і стилем побудови, і внутрішнім урядженням і

відповідним іконостасом та розмалюванням. Збори, не відкидаючи можливості купівлі будинку Грецької Церкви, ухвалили шукати іншого будинку — ближче до середовища оселювання православних українців, та щоб були при цьому окремі приміщення, що задовольнили б громадські вимоги.

Незабаром Комісія оглянула ряд будинків, що їх продавалось, між ними будинок жидівської синагоги на вулиці Фільмор, близько від Бродвею, але жоден із тих будинків не задовольняв Комісію ані своєю формою, ані вартістю — все те було надто дороге. Тоді з'явилося в пресі оголошення про продаж будинку на вулиці Вільям ч. 780.

Купівля церковного будинку

Взявши на увагу, що цей будинок міститься в самому осередку розселення українців, а зокрема — українців новоприбулих, між якими було багато православних, Комісія доручила мені і п. М. Смалеві оглянути з нею цей будинок. Після огляду, всі ми однозгідно вирішили, що цей будинок цілком відповідає вимогам нашої Громади. Будинок, правда, був не новий і потребував ґрунтового ремонту, але вартість його не могла перевищити 2,000 дол., тому ми всі однозгідно вирішили стати до торгів. Але, крім нас, зголосились на торги ще й представники протестантської громади негрів. Отже, знайшлися нам конкуренти. На торгах негри підігнали вартість будинку до 6.500 дол. Цього ми не передбачали і готові вже були відмовитись від торгу. Але прихильний до нас голова громади продавців радив нам не відступати, а спинитись на 7.000 дол., з яких 1.500 маємо сплатити готівкою зараз, а решту — 5,500 дол. Й сплачувати на протязі трьох років. Від такої пропозиції наша Комісія відмовилась.

Через два дні голова громади продавців повідомив мене телефоном, що його громада погоджується віддати нам будинок за 3.500 дол. готівки, при чому 500 дол. треба було дати підписанні купчої умови, а решту — 3,000 дол. — ми зобов'язані були заплатити їм на протязі трьох місяців. Це було для нас і вигідно — тому, що вартість будинку знижено до мінімуму, і небезпечно, бо термін сплати був дуже короткий.

Маючи на увазі, що члени нашої Громади — покупці — були людьми без ніяких засобів забезпечення, без ніякої власности, а навіть і без жодної постійної праці, ризикувати було небезпечно. Тому рішення було скликати надзвичайні збори, що мали вирішити це питання. Але відповідь продавцям треба було дати негайно, а на скликання зборів треба більше часу, тому Комісія, разом, із членами Церковної Управи, на спільному надзвичайному засіданні, користуючись даним їй останнім надзвичайними загальними зборами правом, вирішила приступити до купівлі і виготувала потрібний чек на 500 дол. Решту вирішено збирати між членами Громади.

Після сплати завдатку і підписання умови купівлі, ми стали власниками церковного будинку. Але ця власність вимагала більше грошей, і то незабаром. Коли б ми не заплатили всієї вартості вчасно, то ризикували втратити й тих 500 дол., що їх так тяжко було зібрати. Свідомість цієї небезпеки спонукала всіх нас приступити до негайної збірки.

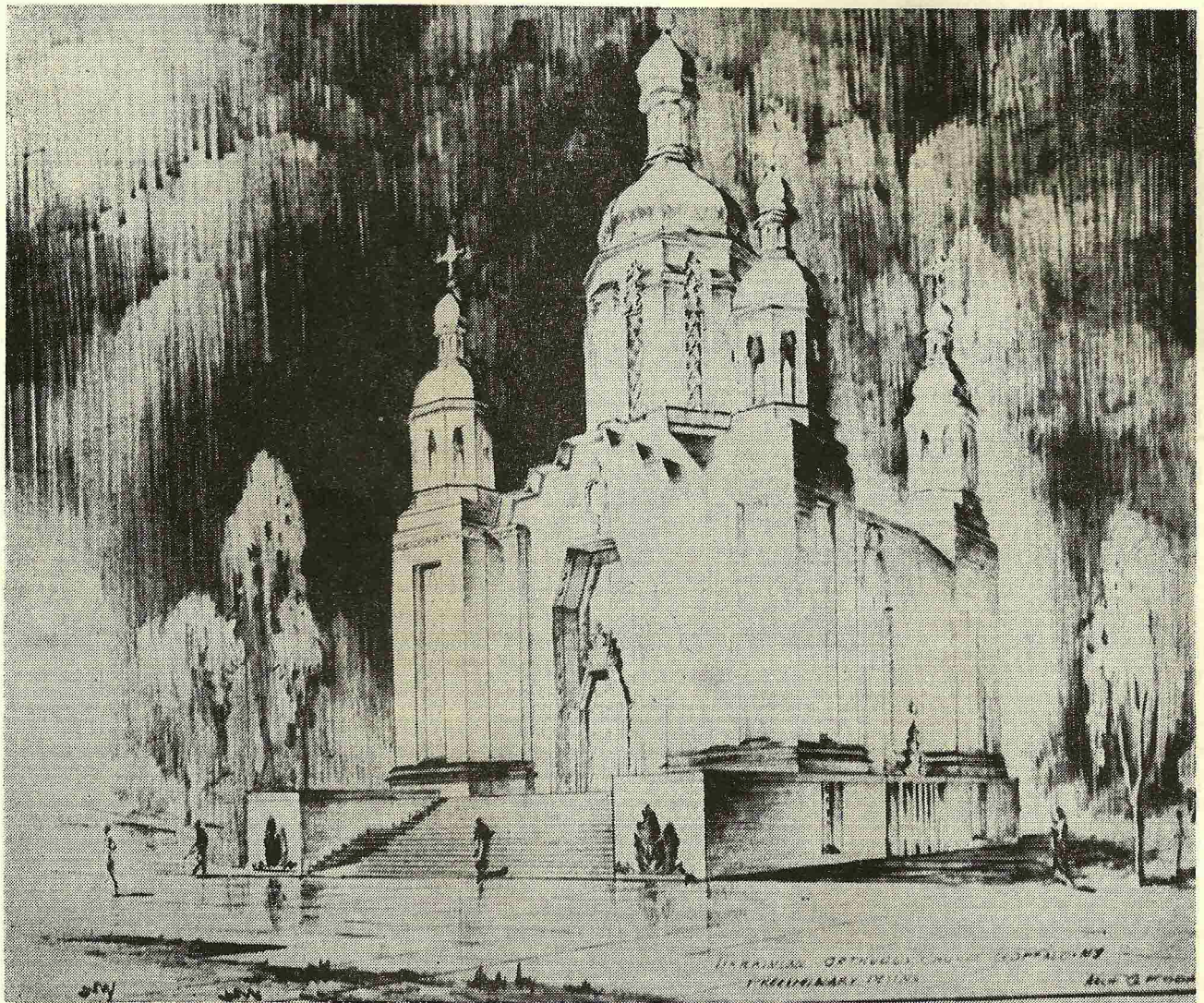
Першу тисячу дол. на купівлю церковного будинку склали (по сто дол.) такі парафіяни-основоположники: пп. Петро Чуйко, Михайло Смаль, М. Коваль, Маркіян Чорнокосинський, Іван Панченко, Леонід Єрмолаєв, Д. Колотило, М. Білок, Олекса Коваль і Анна Балицька.

Другу тисячу позичив нам п. Семен Балицький. Третю — дозбирувала Комісія між нашими парафіянами й прихильниками, які жертвували різні суми. В цій кампанії ще п. Іван Андріюк дав готівкою сто доларів. Решту жертводавців та суми їхніх пожертв оголошується в окре-

мому справозданні в цій книзі. (Див.: „Як зростала наша Церква фінансово і кількісно“).

Мрія про власний церковний будинок здійснилась Православні українці великого міста Бофало стали власниками церковного будинку. Стали власниками після сплати грошей, що їх давали, обмежуючи себе, бо любов до Рідної Матері Церкви була вища за все. Цю любов до прадідівської своєї віри виявили вони не словами, а ділом, яке залишається, як приклад до наслідування всім прийдешнім поколінням на цьому американському континенті.

Після сплати 3.500 дол., православні українці міста Бофало приступили до негайного ремонту церковного будинку, щоб запросити канцера і голову Консисторії, Високопреосвященнішого владика архієпископа Мстислава посвятити цей будинок, як Церкву Найсвятішої Одноісотної і Неподільної Тройці.

Юрій Кодак. Проект Української Православної Церкви в Бофало, Н. Й.

Як зростала наша церква фінансово й кількісно

Тепер Українська Православна Св.-Троїцька Церква в Бофало має власний церковний будинок з усіма устаткуваннями. При будинку — площа, на якій можна спорудити відповідну побудову для парафіяльних потреб культурно-освітнього чи іншого громадського характеру. Маємо також окремі житлові будинки для нашого священика і будинок дяко-вчителя, де живе наш диригент-дяк. Все це майно придбане силами наших парафіян упродовж тільки п'ятих років, бо вся попередня власність і маєток Української Православної Громади в Бофало перейшли в інші руки. Ми, новоприбулі громадяни українського походження, православного віровизнання, застали тут пустку. Треба було все починати спочатку.

Коли я з своєю родиною приїхав до Бофало, тут уже були православні українці, що вживали заходів до утворення своєї Української Православної Громади. Були вже сходи; були наради, були навіть вироблені пляни для збірки відповідних фондів, але зреалізувати ті пляни було не дуже легко, бо православних українців було ще мало. На щастя, число їх помітно зростало. І коли до Бофало прибуло більше православних українських родин, 19 грудня 1950 р. було скликано, в протестантській церкві, на вулиці Сенека ч. 1520, організаційні збори. Збори провела ініціативна група з піонерів українського православного руху цього міста та з кількох новоприбулих, що приїхали перед нами. Найважливіше, що мали вирішити ці збори — це питання: чи настав час придбання власного церковного будинку, та чи спроможемось його утримати? Питання це було поставлене тому, що досі ініціатори наймали для релігійних потреб православних українців будинки у протестантів, а це не завжди було вигідно й корисно.

Збори, після жвавої дискусії, рішили, що час придбання власного церковного будинку настав, і що такий церковний будинок можна буде утримати власними силами. Схвалено, що кожна українська православна родина зобов'язана оподаткувати себе і сплатити церковному комітетові якнайшвидше по сто доларів. Самітні особи вирішено вважати за родини. Така ухвала зборів зустріла живий відгук. Почалися збірки грошей. І наслідки були такі:

Деклярували Виплатили
на протязі
1951 р..

1. Чуйко Петро	100.00	100.00
2. Стеценко Іван	100.00	80.00
3. Сілецький Василь	100.00	10.00
4. Чорнокосинський Марк.	100.00	100.00
5. Згибай Олекса	100.00	100.00
6. Петручок Максим	100.00	50.00
7. Білок Микола	100.00	100.00

8. Петренко Роман	100.00	80.00
9. Гайдар Анатолій	100.00	30.00
10. Паламарчук Данило	100.00	70.00
11. Овчаренко Григорій	100.00	000.00
12. Лисенко Микола	50.00	30.00
13. Тупицький Павло	100.00	10.00
14. Чорняк Андріян	50.00	30.00
15. Долинявка Софія	50.00	50.00
16. Панченко Іван	100.00	100.00
17. Смаль Михайло	100.00	100.00
18. Коваль Олекса	100.00	100.00
19. Балицька Анна	100.00	100.00
20. Кушнарів Микола	100.00	000.00
21. Єрмолаїв Леонід	100.00	100.00
22. Яворенко Марта	10.00	10.00
23. Чмола Тарас	100.00	50.00
24. Потішко Василь	100.00	70.00
25. Андріюк Михайло	100.00	60.00
26. Ткачук Олександр	100.00	20.00
27. Андріюк Іван	100.00	100.00
28. Колотило Дмитро	100.00	100.00
Разом	2.460.00	1750.00

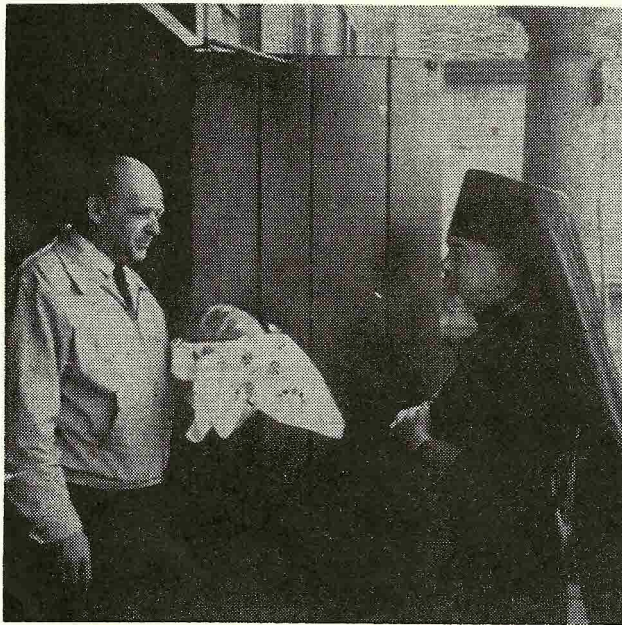
Ані задеклярована, ані сплачена сума не вистачала на придбання власного церковного будинку. Треба було вживати заходів для продовження добровільних пожертв. Треба було скликати інформаційні наради і збори та апелювати про фонди. В наслідок того, незабаром стали надходити додаткові гроші. Жертвували такі члени:

1. Шкуть Сергій	70.00
2. Юзвяк Степан	50.00
3. Шепель Василь	50.00
4. Сидорович Степан	50.00
5. Сидорович Іван	25.00
6. Леськів Михайло	25.00
7. Єпископальна Церква з-під юрисдикції єпископа Скейфа	125.00
8. Титаренко Сергій	25.00
9. Слотюк Олександр	25.00
10. Веремчук Семен	25.00
11. Козацький Іван	20.00
12. Горонович Володимир	20.00
13. Гладкий Кость	20.00
14. Весоловський Євген	20.00
15. Липська Анна	15.00
16. Желевський Микола	15.00
17. Івасишин Захарій	15.00
18. Пришлівська Марія	10.00
19. Форостій Василь	10.00
20. Квасницький Сергій	10.00
21. Ковбаса Іван	10.00
22. Будний Олексій	10.00
23. Троцько Володимир	5.00
24. Козоріз Іван	5.00
Разом	655.00

Таким чином, протягом 1951 р., Церковна Управа зібрала готівки 2.405 доларів, що їх

складали, згадані в списках, основоположники. Жертви складалося за всяких нагод: під час Богослужень, на зборах, при відвідуваннях членів парафії, тощо.

Перше Богослуження відслужив нам священик Української Греко-Православної Церкви з Грімзбі, Онт., о. В. Федак у найнятому у протестантів церковному будинку. Друге Богослуження відправляв уже о. М. Лящук, як перший постійний наш настоятель. Спочатку відправи відбувалися в найманих у протестантів будинках, а пізніше вдалося домовитися з Грецькою Православною Церквою на Оук стріт, і там ми мали Святі Служби Божі аж до придбання власного церковного будинку. Таким власним нашим церковним будинком стало приміщення баптистської церкви на вулиці Вільям ч. 780. Закупила його спеціально вибрана Комісія. Згідно з купівельною умовою, наша парафія перебрала закуплений будинок, і 21 січня 1951 р. відбулась у власному приміщенні перша Свята Служба Божя, яку відправив о. прот. М. Лящук.

В часі першої візитації Високопреосвященного Архієпископа Мстислава, голова Парафіяльної Ради О. Коваль зустрічає його з хлібом-сіллю.

Розуміється, що для повної урочистости в першій нашій Богослужбовій відправі бракувало дуже багато. Але це нас не турбувало, бо ми свідомі були своєї ролі — початківців основоположників. Ми вірили, що Господь нам допоможе. Наше головне старання тоді було, щоб Свято Служби Божі відправлялися в супроводі належного співу, щоб цей спів настроював нас до щирої молитви та любови до Господа Бога і свого народу, щедро обдарваного співочим талантом. В порозумінні з о. настоятелем, Парафіяльна Рада запросила на диригента-дяка магістра Православного богословія п. Семена Верем-

чука, який прибув на той час із своєю родиною до Америки. Запросини ці базувались на тому, що, крім високої богословської освіти, п. мгр. С. Веремчук був довголітнім дяком-установником при катедральному митрополичому соборі Св. Марії Магдалини у Варшаві, а також диригентом хору студентів богословів при Варшавському університеті. Запрошення це він прийняв, і скоро приїхав до Бофало та негайно перебрав хор, що складався з досвідчених церковних співаків і співачок, які знання своє завдячували Рідному Краєві. Вже в день приїзду до Бофало — 3 березня 1951 р. — мгр. С. Веремчук перебрав під свою керму церковний хор і співав першу Службу Божу. Таким чином, Українська Православна Церква Св. Тройці в Бофало почала існувати, як офіційна релігійна установа, що мала вже свою власну церкву-будинок, мала постійного о. настоятеля і свого постійного диригента-дяка. Церква наша почала тоді регулярну свою працю.

Насамперед звернуто було увагу на те, щоб забезпечити Церкву потрібними фондами на утримання її. Для того, рішенням Парафіяльної Ради, було запроваджено, крім тарілкових недільних збірок, однодоляркові членські місячні внески, прибутки з продажу свічок, прибутки з продажу речей для потреби вірних, та парафіяльні імпрези: запусти, проводи, поминки і т. п. Крім того, пристосовуючись до тутешнього звичаю, влаштовувано пікніки, заботи, тощо. Все це дало Церкві потрібні фонди, які зростали з кожним роком, як зростало і членство.

Для повного відзеркалення зросту, нижче наводяться фінансові звіти за п'ять років цер-

	Кількість родин	Заг. прибуток
3 19 серпня 1950 р.	38	\$ 380.00
3 1 січня 1951 р.,	74	7270.00
3 1 січня 1952 р.	112	5488.00
3 1 січня 1953 р.,	135	6543.00
3 1 січня 1954 р.	141	9687.00
3 1 січня 1955 р.	144	6227.00
3 1 травня 1956 р.	154	2370.00
Загального прибутку		\$37965.00

Рік 1953 був роком, який виявив, що парафія оформлена остаточно і в ділянці економічній. Фонди, які надходили на Церкву, були достатні на утримання її. Виникла нова потреба придбати парафіяльний дім для притчу: священик, дяко-диригента, а як можливо, то і для дякона, бо наймання житла для священика коштувало дорого і не випрадувало себе. По довгих міркуваннях та дискусіях, Парафіяльна Рада 30 грудня 1953 р. вирішила закупити у власність парафії в одній секції два окремі будинки: двоповерховий — для резиденції священика, на вулиці Фільмор ч. 496 і одноповерховий — для дяковчителя на вулиці Вільсон ч. 61. Обидва будинки коштували 9.054 доляри. Власними силами парафіян будинки ці були належно відрестав-

ровані, і тепер служать вони за резиденцію о. настоятеля і дяко-диригента.

Розріст громади і потреби Церкви спонукали Парафіяльну Радку думати про поширення ґрунту, де міститься церковний будинок, щоб на ньому можна було звершувати свячення пасок, щоб була площа для забави дітей парафіяльної школи та розміщення відпочинкових лавок, тощо. Тим потребам відповідала площа біля церковної власности. Заходами членок Сестрицтва ім. Св. Княгині Ольги при Церкві цю площу було року 1954 закуплено ними за 901 дол.

Отже, вже в 1955 році наша Церква мала таке майно:

Церковний будинок, вартістю	5735.00 дол.
Мешкальні будинки парафії	9838.00 дол.
Парцеля-садиба біля Церкви	901.00 дол.
Рухоме майно	4638.00 дол.
Разом	21.112.00 дол.
Готівка в банку на 1 травня 1956 р.	\$1773.00
Цінності до продажу на 1 травня 1956 р.	211.00
Разом	\$1984.00
Всього капіталу на 1 травня 1956 р.	\$23.096.00
Заборгованість на будинки на 1 травня 1956 р.	5400.00
Загальний капітал парафії на 1 травня 1956 р.	\$17.696.00

За підрахунками окремих рубрик фінансового справоздання парафії за минулих п'ять років, доходимо до висновків, що різними способами парафіяни склали пожертв на 37.965 доларів.

З цього, 46,7 відсотків становить маєток парафії в загальному капіталі — 17.695 доларів, а 53,3 відсотки становлять витрати на господарські ремонтні справи та утримання причту і персоналу служби Церкви, що складає загально суму 20.270 доларів.

Шлях розбудови нашої парафії у Бофало

Марія КВАСНИЦЬКА

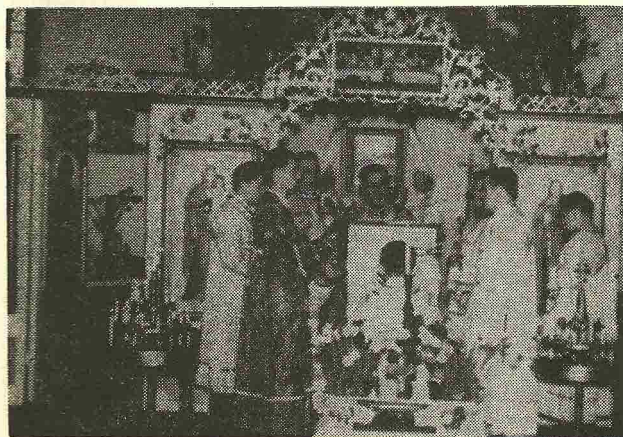
П'ять років праці сестрицтва ім. св. княгині Ольги при Українській Православній Церкві в Бофало

П'ять років — не такий великий період у житті такої парафіяльної організації, як Сестрицтво, але це — важливий період, бо за ці перші п'ять років творилась і зміцнювалась парафія та всі інші організації, що гуртуються навколо Української Православної Церкви Св. Тройці, в Бофало. Час найтяжчий, тому й вартий уваги.

Сестрицтво це почало існувати з року 1951, організоване з ініціативи піонерок українського православного руху в Бофало, пань: С. Смаль, С. Коваль А. Балицької, К. Сидорович та інших.

Ім допомогли представниці нової еміграції, пані: Білок, Яворенко, Клименко, Веремчук, Буд-

не був легкий. Треба було перемагати різні труднощі, а найбільше — фінансові. Але з цих труднощів ми вже, дякуючи Богові, вийшли. Сьогодні перед нами стеляться перспективи кращого життя і кращої праці. Володіючи зібраним церковним майном та набутим досвідом, ми вже в стані приступити до придбання або навіть і побудови нової святині, що була б і формою і архітектурою подібна до тих наших святинь, що залишили ми на Рідних своїх Землях, і що їх ворожа рука нівечить та нищить. Але Господь — Милосердний, і не віддасть на плюгавлення Своїх святощів. Наші святині зростуть на віддалених від України інших землях, у всій своїй красі, бо наш український народ любить віру своїх батьків і у слушний час захистить її від усякого ворога. Доказом цього нехай буде наша церковна праця та її успіхи в Українській Православній Громаді міста Бофало.

Читання Євангелії Високопреосвященнішим Архієпископом Канцлером Мстиславом у часі його візитації при настоятелстві протоієрея М. Литваковського.

на, Квасницька, Згибай, Панченко, Ткачук, Гладка, Матух та інші.

Спочатку працю Сестрицтва спрямовано було на придбання засобів для прикраси церкви і необхідних церковних речей. Для того Сестрицтво влаштувало різні імпрези та товариські забави, бо потрібні були матеріальні засоби.

На загальних зборах Сестрицтва 16 березня 1952 р., по затвердженні звіту п. С. Смаль, членство вибрало нову Управу Сестрицтва у складі пань: С. Смаль — голова, Клименко — фінансова секретарка, Білок — протоколова секретарка, та Церковний Комітет у складі пань: Ве-

селовської, Квасницької, Готман, Балицької та Боровець. Цьому Церковному Комітетові доручено було закупити матеріал і виготовити для потреб Церкви нові ризи. Одночасно піонерки-сестриці з старої еміграції склали від себе дар — св. напрестольний Хрест, підсвічники і кандильницю. Доручення Церковний Комітет виконав, і Церква дістала повний комплект облачення для священника.

З кінцем 1952 р. сталася зміна в персональному складі Управи Сестрицтва. На загальних зборах 28 грудня вибрано до Управи Сестрицтва дружину настоятеля Литваковську — головою, пані Боровець — заступницею голови, пані Л. Гайдар — секретаркою і пані Білок — скарбівничкою. Членками Управи пань: К. Веремчук, А. Ткачук. До контрольної Комісії пань: Н. Панченко, С. Коваль і С. Смаль.

Нововибрана Управа Сестрицтва протягом 1953-54 рр, співпрацюючи з парафіяльною школою і з Товариством Української Православної Молоді розвинула при парафії активну культур-

но-освітню й імпрезову діяльність, не занедбуючи водночас і праці над обладнанням і прикрасою Церкви. До складу і характеру цієї діяльності треба віднести: Шевченківські академії, Свято Матері, ялинку для дітей, день подяки, а також храмове свято в день Святої Тройці.

Незалежно від того, Управа Сестрицтва улаштувала товариські заходи, пікніки тощо.

З церковного устаткування Сестрицтво придбало: покривала на св. Престіл і на тетрапод та на аналої; закупило завіси для црських воріт, а також пошило великодні і великопостові ризи, стихарі для прислужників, покривці та інше. Пошиття виконали сестриці пані А. Ткачук та Боровець.

Ідучи за вимогами Громади, Сестрицтво закупило посуд для буфету та сплатило Парафіяльній Раді на придбання парафіяльних будинків 300 доларів.

14 березня 1953 р. з Бофало виїхала сестриця Боровець. У зв'язку з виїздом її, заступницею голови вибрано сестрицю О. Негребецьку, а

Сестрицтво ім. Святої княгині Ольги: Сидять: проф. О. Левицька — заступниця голови, Л. Дзюба — секретарка, ігумен о. Святослав, М Яворенко і М. Квасницька. Голова, О. Негребецька — відсутня.

вже 21 лютого 1954 р., на місце секретарки пані Гайдар, що залишила працю, вибрано було пані М. Квасницьку. Тоді ж до складу Сестрицтва приєдналась пані Максименко, яка щиро й віддано працювала в Сестрицтві аж до дня виїзду її з Бофало.

Дальші зміни у складі Управи Сестрицтва відбулися на річних загальних зборах 12 травня 1955 р. До нової Управи Сестрицтва вибрано: головою пані О. Негребецьку, заступницею голови пані О. Левицьку, протоколовою секретаркою пані М. Квасницьку. До Контрольної Комісії ввійшли пані: Н. Панченко, Шибуняєва і П. Гладка. У звітах було підкреслено, що за головування пані М. Литваковської Сестрицтво виказало свою працездатність, любов і зацікавлення справами нашої Церкви.

20 вересня 1955 р. Сестрицтво, в порозумінні з о. настоятелем і Парафіяльною Радою, ухвалило закупити сусідню з Церквою площу землі за 901 дол., що їх треба було сплачувати частками протягом п'ятих років, однак Управа Сестрицтва вирішила сплатити вартість площі значно швидше.

Праця Сестрицтва протягом усього 1955 р. скерована була на придбання фондів для сплати закупленої площі. Для того влаштовувано різні імпрези, особливо принагідні забави, розгри на пікніках тощо. Крім того, Сестрицтво опікувалось прикрасою Церкви і придбанням найпотрібніших їй речей.

Загальні річні збори Сестрицтва 8 квітня 1956 р. виявили, що до сплатення загальної суми 901 дол. за закуплену площу залишилось тільки 100 дол. З покриттям цієї сотні, Сестрицтво позбудеться боргу продовж лише одного року, замість передбачуваних п'яти років. Це підкреслює самовіддану працю Сестрицтва та любов його до своєї Рідної Церкви. Слід зазначити також і те, що, крім вищезгаданого, Сестрицтво

провадило й живу допомогову акцію, відвідувало хворих своїх членок і в потребах допомагало їм матеріально (пані Присяжна); воно належно поставилось до збірки на допомогу хворій удові Головного Отамана Симона Петлюри — пані Петлюрі і, за посередництвом Духовної Консистоїї, переслано їй 63 долари.

Річні збори Сестрицтва затвердили діяльність Управи, і дали залишили сестру О. Негребецьку на становищі голови з усім складом старої Управи, замінивши лише сестру М. Квасницьку, з причини недуги її, на сестру пані Яворенко.

Кількість офіційно зареєстрованих сестричок мінялася. Вона невелика, і не перевищує 16, але до цього числа долучаються в праці інші парафіянки — такі, як пані Бульба, Хухря та інші.

З цього короткого справоздання не важко дійти висновку, що Сестрицтво імені св. Княгині Ольги в Бофало за п'ять років свого існування виконало значну працю. Членки Сестрицтва для своєї Церкви знаходили час, хоч і були переобтяжені щоденною своєю працею. Вони присвячували той час Церкві з охотою і любов'ю. Дбали про корисне переведення церковних і громадських імпрез; дбали про прикраси Храму Божого; брали жваву участь у культурно-освітніх імпрезах; забезпечили буфет парафіяльної кухні новим посудом, і, нарешті, спромоглися придбати площу землі, щоб на ній можна було освячувати паски у великий день Воскресіння Христового.

Тепер Сестрицтво вступає вже в шостий рік існування із значним осягом праці за п'ятирічний період. За все це належить признання всім трудівницям-сестричкам — насамперед, а потім — їхній голові Ользі Негребецькій, що всі разом не шкодували своїх сил на добро і розвій своєї рідної Матері — Церкви Православної, і всіх вірних дітей її.

Микола ГОТМАН

Організація Української Православної Молоді при церкві св. Тройці в Бофало

Потреба молодечої організації

Переважна більшість членства нашої Церкви складається з нових емігрантів, що прибули сюди по закінченні другої світової війни. Тут вони особливо гостро відчули потребу своєї рідної Церкви, яка давала б їм духовну поживу, а водночас виховувала б їхніх нащадків у пошані до батьків своїх та до тієї держави, що так гостинно подала їм руку своєї допомоги. Відчуття цієї потреби вони зреалізували через придбання відповідного будинку, в якому уряджено Дім Божий, Його Святу Церкву.

При Церкві визначене було місце також

для виховування молоді. Для дітей — шкільну кімнату з усім найпотрібнішим устаткуванням для навчання релігії та українознавства, а для доросту й молоді — простору парафіяльну залю, де можна було провадити культурно-освітню й організаційну працю.

„Навіщо обтяжувати наш доріст і молодь культурно-освітньою й організаційною працею? Чи не краще, коли б той доріст і молодь кинути на заробітки, на працю для роздобуття так конче потрібних фондів?“ Такі питання нуртували в душі кожного батька й кожної матері. І відповідь на них вони знайшли тоді, коли переконалися, що матеріальні здобутки не становлять

головних підвалин життя. Переконалися, що ці здобутки в родину приходять тоді, коли всі члени її свідомі своїх обов'язків перед Богом і людьми. Ці обов'язки здійснюються тільки в Церкві і в тих організаціях, що гуртуються при ній і доповнюють науку Церкви в практичному життєвому застосуванні. І одна з таких організацій — це Організація Української Православної Молоді.

Заснування молодечої організації

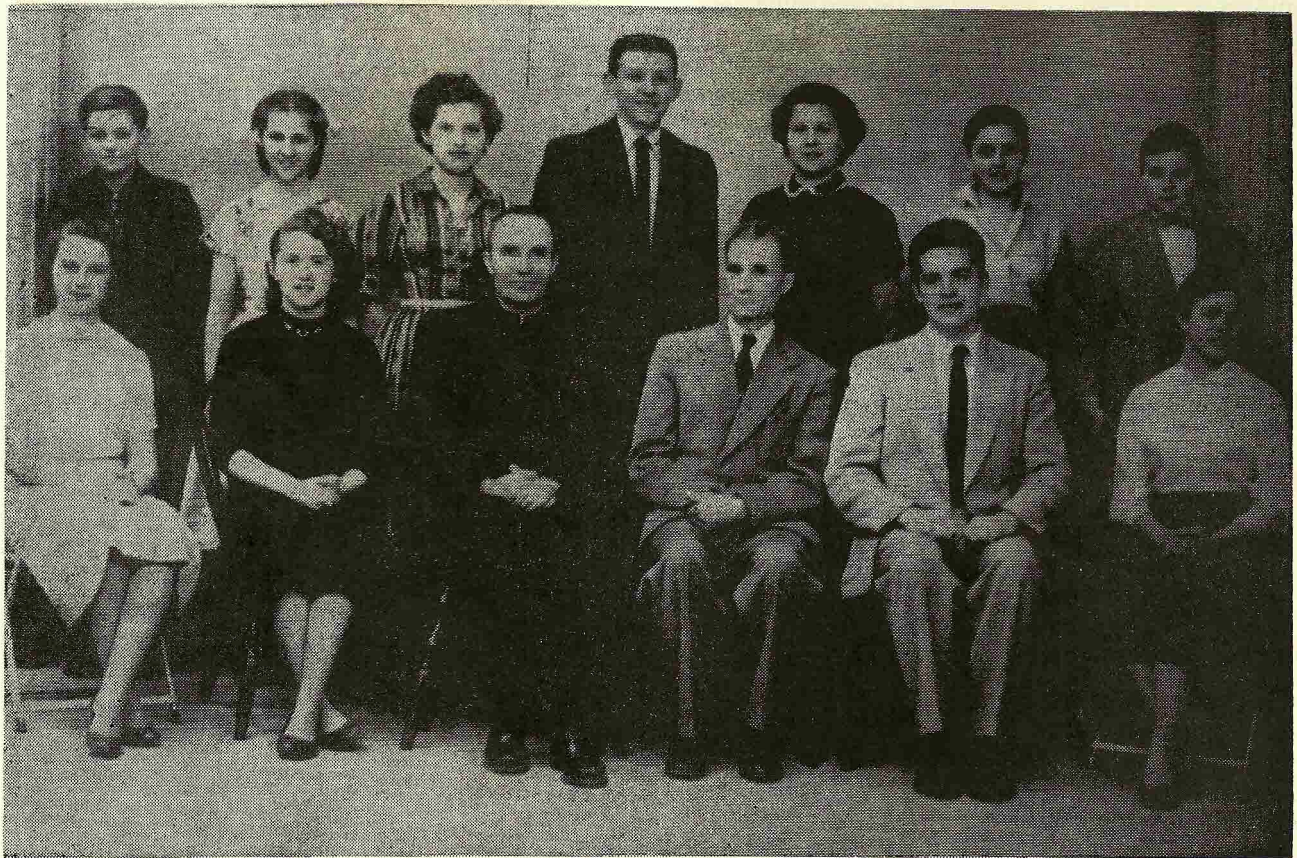
Поки було створено Організацію Української Православної Молоді, минув певний час. Грунтом, на якому зародилась Організація, стала праця над упорядкуванням купленого Громадою церковного будинку, що вимагав ґрунтового ремонту. Молодь, батьки якої належали до цієї церковної святині, втяглася в працю. Збираючись гуртом і виконуючи спільно працю, молодь тішилась упорядкуванням церкви та дбала про красу й пишноту її.

Працюючи, ця молодь, що з'їхалась сюди з усіх земель України, знайомилась між собою, ділилася враженнями й спостереженнями з навколишнього життя, захоплювалась технічними досягненнями американської дійсності та добробутом тутешнього народу, і при тому планувала наслідувати добрі властивості організовано-

сти, насамперед — організованості молоді. До цього наша молодь ставилась по-різному. Одні прагнули мати таку організацію, що об'єднувала б усіх українців, без огляду на їхні релігійні переконання, а другі (а таких була більшість) прагнули створити, насамперед, таку організацію, що гуртувала б у собі українців православного віровизнання.

Прибічники першої думки за зразок брали ОДУМ, прибічники другого напрямку брали „Лігу Української Православної Молоді“, що в основі своїй мала завдання виховувати молодь в українському православному дусі і готували майбутніх свідомих членів Української Православної Церкви, як Церкви сорокамільйонного народу. В процесі дальших дискусій на ці теми, молодь наша взялась до сценічної праці, бо до того часу була вже готова в парафіяльній залі сцена.

Відчуваючи прагнення молоді до сценічної праці, режисер Д. Крих порадив поставити на новій сцені одноактівку С. Васильченка „На сіножаті“. Порада захопила молодь. Скликано сходини. Утворено драматичний гурток. Поділено ролі, і праця над постановкою п'єси почалась. Як дарунок драматичному гурткові, пп. Лисенко і Душенко виготовили для сцени відповідні декорації й виконали малювання. До дієвих осіб,

Українська православна молодь з класи викладів релігії та українознавства. Ігумен о. Святослав — лектор релігії, інж. В. Потішко — лектор українознавства

крім молоді, запрошено й старших. Таким чином, на сцені Української Праославної Громади в Бофало було постановлено першу виставу п'єси, яка оформила початок діяльності Організації.

В той самий час у парафії сталися зміни, що помітно відбилися й на організації молоді. На місце о. М. Лящука, Духовна Консисторія призначила нового настоятеля в особі о. М. Литваковського. З прибуттям його, справу організування молоді поставлено було конкретно. Після всебічного обговорення цієї справи на засіданнях Парафіяльної Ради, 17 лютого 1953 р. було скликано в парафіяльній залі формальні організаційні збори молоді, де й вирішено „створити при Церкві св. Тройці в Бофало Організацію Української Православної Молоді“. Ці збори вибрали статуту комісію в складі: о. Литваковського, п. Олександра Воронина і п. Будного; комісія мала докладно перестудіювати статут „Ліги Української Православної Молоді“ та, за її зразком, опрацювати свій власний статут, що невдовзі й було зроблено.

Діяльність Організації

З опрацюванням статуту в парафіяльній залі було скликано перші загальні збори членів Організації Православної Молоді; збори схвалили статут, визначили плян праці та вибрали Управу організації. На збори з'явилося і взяло в них участь 32 особи, що вписалися в члени. Управу вибрано в складі: М. Готман, П. Макуха, І. Кабан, Мотя Білок, М. Петручок та В. Ковальчук. Головою Управи став М. Готман. До контрольної комісії вибрано: Олександра Воронина, Івана Доценка та Миколу Свириденка.

Згідно з ухваленим пляном організаційної праці, всі члени „Організації Української Православної Молоді“ почали активну роботу, скеровану, насамперед, на розвиток своєї рідної Церкви. Першим наслідком цієї праці було спорядження образу храмового свята Пресвятої Тройці, як дар молоді своїй Церкві. Потім, члени Організації, під проводом о. М. Литваковського, взяли участь у праці над вирізьблюванням прикрас для іконостасу та райських воріт. Крім того, члени Організації включилися в церковний хор і значно зміцнили його.

Коли до Бофало переїхав із родиною п. Олексій Воронин, знайомий з редакційно-видавничою працею, Організація попросила його допомогти в справі видання журналу, який інформував би громадянство про життя і розвиток нашої церковної Громади, а також давав духову поживу в ділянках науки й релігії. О. Воронин погодився, було вибрано редакційну колегію в складі пп. Івана Доценка, А. Опанащука та М. Свириденка. Організація придбала цикльостиль, і з квітня 1953 р. журнал „Наша Церква“ почав виходити регулярними щомісячними випусками за головною редакцією п. Воронина. Журнал, призначений спочатку тільки для житку в Бофало, незабаром почав завойовувати читачів по

всій Америці, з Канадою включно. Багато праці — інтелектуальної й фізичної вкладав у журнал молодий богослов п. Олександр Воронин. І коли б були збільшені Організацією грошові фонди, журнал „Наша Церква“ готовий був стати постійним органом преси організованої Української Православної Молоді Америки. На жаль, брак фондів та інші видавничі недостатки спричинилися до припинення, після повного року існування, цього, такого корисного, журналу.

Організація Української Православної Молоді в Бофало щільно співпрацювала з Парафіяльною Радою, і на її заклик, виконувала всі її доручення. Вона багато допомагала при влаштуванні забав, пікніків та різних інших імпрез, де своєю чисельністю та активністю молодь завжди стояла на першому місці. Зокрема, зразково здійснила вона плян переведення в Бофало протестаційної маніфестації проти штучного голоду створеного комуністичною владою в Україні 1932-1933 рр. Це був вияв глибокого жалю всієї нашої молоді за долю нещасних братів і сестер на Рідних Землях, та гнівного обурення проти комуністичних народніх убивців.

Не відставала наша молодь і в ділянці зв'язків з працівниками літератури. Вона влаштувала в своїй парафіяльній залі літературний вечір, присвячений нашій знаній письменниці Докії Гу-

Протестний похід в роковини великого голоду України, створеного комуністами в році 1933.

менній, на якому п. Гуменна виступала персонально, читаючи уривки з свого твору „Над безоднею“. Цей вечір вона потім змалювала в черговому своєму творі „Багато неба“.

Також утримувала Організація зв'язки з братніми православними організаціями навколишніх міст, і закликала до себе в гостинні відвідини, зокрема молодь із Клівленду, що прибула до нас і дала тут гарний концерт.

З бігом часу голова Організації М. Готман із своєю родиною переселився з Бофало і провід автоматично перейшов до заступника п. Є. Филипова. За його допомогою, Організація влаштувала курси українського національного танцю, де вишколено багато танцюристів, що за зразкові танці здобули признання.

Організація й далі з неослабленою силою продовжувала свою працю у всіх ділянках життя, зокрема — в ділянці дальшого розвитку Церкви. Особисті обставини примусили п. Филипова залишити керівництво в Організації. На його місце чергові річні збори вибрали головою п. Миколу Максименка.

Перебравши керму організації, п. Максименко подбав про організацію парафіяльної книгозбірні. У щільній співпраці з настоятелем о. ігуменом Святославом, що заступив місце о. М. Литваковського, книгозбірню поповнено багатомо українськими книжками. Отець настоятель з церковного амвону майже щонеділі закликав парафіян жертвувати книжки до книгозбірні, а це знаходило відгомін і приносило бажані наслідки. Разом із тим, Організація придбала для Церкви шлюбні вінці, як дар від молоді. Організація збільшила увагу й до спорту і закупила, для вжитку членства, відповідні столи, розставлені потім у парафіяльній залі, та придбала інші речі для спортових потреб.

Для врегулювання організаційного життя молоді, Парафіяльна Рада погодилась на домагання церковної молоді і внесла до статуту Організації доповнення, на підставі якого „Організація Української Православної Молоді“ в церковній діяльності поділяється на дві окремі секції: хлопці мають творити „Молодече Братство“, а дівчата — „Молодече Сестрицтво“. В культурно-освітній діяльності Організація залишається незмінно на попередніх засадах. Головою „Молодечого Братства“ і всієї Організації затверджено на 1956 р. п. Юрка Негребецького, а

головою „Молодечого Сестрицтва“, як заступницю голови всієї Організації, панну Віру Бідну.

Молодече Братство і Сестрицтво не сходять з основних позицій наміченої Організацією праці, а поставили собі завдання: плекати між собою релігійно-моральний характер; готувати з своїх членів свідомих вірних своєї Української Православної Церкви; самовіддано працювати для здійснення ідей свого Українського народу та для добра ЗДА. І з тією метою Молодече Братство і Сестрицтво виявляють активну діяльність не лише в церковному житті, а й у ділянці українського мистецтва. Відвідуючи школу українського танцю, що провадить тепер у парафіяльній залі п. М. Креєр, репрезентанти Братства й Сестрицтва на Загальному Здвизі Української Православної Молоді в Гемилтоні 19 травня 1956 р., в особах п. Ю. Негребецького та панни Віри Бідної здобули на змаганнях національного танцю першу нагороду — чашу того Здвигу. Ця чаша буде переховуватися в книгозбірні парафії.

Покладаємо надію, що, з Божою допомогою, намічені Організацією завдання наша молодь здійснить успішно. Запорукою тому те, що вона знайшла для себе признання всієї парафії, яка, ухвалюючи свій статут Церкви, внесла до нього Організацію Молоді, як складову організацію парафії. Ряди її поповнятимуться молоддю, що набуває знання в своїй парафіяльній школі, що становить головну підвалину Церкви. вихована при Церкві молодь — це цінний наш національний скарб. З такою молоддю прийде і краще майбутнє нашого народу.

А. Б.

Парафіяльна школа

Обставини життя і праці на американському континенті змусили наших братів і сестер думати, як зберегти для себе своїх дітей, щоб залишилися вони з своїм народом і його рідною Церквою, бо всевладний вплив оточення і місцевої школи відхиляє дітей від їхньої рідної мови, а навіть і від Церкви. Треба було якось забезпечити збереження своїх дітей при собі. Томуто, з самих початків українського православного руху в Бофало, наші піонери, крім рідної своєї Церкви, звернули не меншу увагу й на рідну школу.

Як свідчать архівні матеріали, ті піонери, приступаючи до зорганізування Церкви, відразу заклали й підвалини для школи. Таку школу провадили настоятелі. Її поділено було на класу релігії й на класу українознавства та українського мистецтва. За першого настоятеля о. І. Савчука, школа мала 15-20 дітей-учнів. Вони вчилися релігії, українського читання й писання, а також церковного і світського співу, влаштували концерти й дитячі вистави.

Таку саму працю продовжувала школа і за дальших настоятелів Церкви, а зокрема за о. Степана Мусійчука. Учні в його школі було вже понад 30-40, і ходили вони до школи з власними підручниками. Учні школи притягали увагу парафіян Церкви своїми концертами, про які писалось на сторінках преси, а зокрема в газеті „Свобода“. Концерти присвячувано Дневі Матері, роковинам Т. Шевченка, Івана Франка, святіві книжки та різним українським історичним подіям. До цієї школи почали ходити не лише діти парафіян нашої Православної церкви, але й греко-католики.

Школа набрала великого значення, коли до парафії прибув артист-балетмайстер В. Авраменко і почав навчати дітей національних танків. Це було в році 1931-1932. До молодих учнів долучилися тоді й старші й утворилася класа, що загалом мала 90 осіб, не враховуючи вчителів. Про це свідчить скільне фото з 20 вересня 1931 р. та численні архівні документи.

Школа спочатку не брала ніякої плати за

навчання. Коли вона розрослась, тоді всі видатки сплачувано з добровільних пожертв, що надходили в час шкільних імпрез: концертів, батьківських забав, дитячих вистав, а пізніше — з плати за навчання. Фондами школи завідував господарський комітет, вибраний із парафіян, які посілали своїх дітей на навчання.

Підупад школи та зменшення числа учнів сталося в час економічної депресії, а також через часті переміщування священиків. Матеріальні недостатки та шукання праці примушували багатьох батьків виїздити в інші околиці, а через те й терпіла школа. Становище покращало по депресії, однак заборгованість церковної громади, що допровадила до ліквідації Церкви, була причиною і закриття школи. Це сталося року 1943.

Відновила школа діяльність аж року 1951, коли нова еміграція купила церковний будинок на вулиці Вільям ч. 780. Тут 1951-52 шкільного року о. М. Лящук почав навчання релігії для дітей. Число учнів спочатку не перевищувало 16, але згодом значно зросло. Тоді вирішено було, крім релігії, запровадити ще й навчання дітей

української мови. Парафіяльна Рада, на пропозицій о. М. Лящука, запросила на вчителя української мови п. Петра Чуйка, який і почав викладати української мови. Була створено дві окремі класи: одну, де навчалось релігії, провадив о. М. Лящук, і другу — української мови — п. П. Чуйко. Наука провадилась безплатно. Діти виявили охоту до школи, і на виклади ходили регулярно.

Щоденна заробіткова праця вчителя не давала йому змоги віддати всі свої сили школі, і тому, коли до Бофало прибула п. Галина Боровець, що ще з Рідного Краю мали вчительські кваліфікації, вона перейняла школу української мови на себе й успішно провадила її аж до прибуття нового настоятеля о. Литваковського, дружина якого перебрала від неї вчительство.

Число учнів зросло до 42, і між ними були старші й молодші. Треба було школу української мови поділити на окремі відділи. Пані Литваковська утворила три окремі відділи з 1-го, 2-го і 3-го року навчання та забезпечила ті відділи відповідними підручниками. За її кермою діти не лише вивчали мову, а й ставили концер-

Парафіяльна Школа. Учителі: М. Павлишин — лектор релігії у молодших відділах, ігумен о. Святослав — завідуючий школою і лектор релігії у старших відділах, Л. Козьмич — учителька українознавства і інж. В. Потішко — учитель українознавства старшої групи

ти, сценічні п'єси тощо. Школа прямувала вперед, наближаючись до стану перших піонерських днів.

Водночас розросталася й кляса релігії, яку провадив о. М. Литваковський. Треба було цю клясу поділити на групу молодших дітей, що вчилися релігії разом із школою української мови, та групу старших дітей — учнів американських середніх шкіл. Для цих останніх науку релігії викладалось понеділками, як і в інших церквах, а українознавство (українська мова, історія України, історія української літератури) цій групі викладав щоп'ятниці п. Олександр Воронин.

З призначенням нового настоятеля о. ігумена Святослава число учнів і в старших, і в молодших відділах збільшилось, і довелося поділити навчання на певні дні тижня: діти першого, другого і третього року навчання вчилися української мови кожної суботи — від 10 ранку до 2 години дня. Науку свою почали в релігії яку викладав настоятель о. ігумен Святослав.

Страші діти — учні американських середніх шкіл — науку релігії і за настоятеля о. Святослава продовжували щопонеділка від 3.30 до 4.30 пополудні, а українознавства — кожної середи від 6 до 7 години вечора. Українознавство викладав далі п. Олександр Воронин.

Після виїзду з Бофало п. Литваковської, місце вчительки зайняла пані Людмила Козьмич, людина з довголітнім педагогічним досвідом. Під її кермою в школі підвищився рівень викладів і впорядкувалось відвідування учнями школи. Точність відвідувань поставлено було на перше місце, о через те учні стали ставитись до української школи з високою повагою, нарівні з державною школою.

Крім українознавства, діти вивчали ще національні танці під проводом спочатку Є. Филипова, а після відходу його — під проводом М. Креєра.

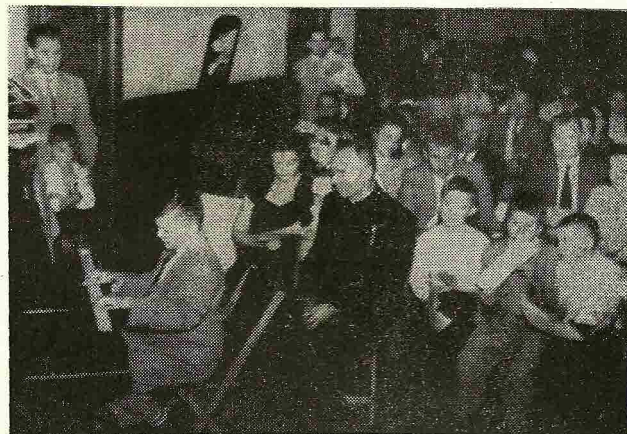
Діти виготовили і дали ряд концертів на вшанування Т. Шевченка, Дня Матері та інш., а також мали кілька виступів на радіостанції Ю. Лаврівського. Душею цих концертних виступів, а також і вистав, був Олександр Воронин, який віддавав для успішного переведення їх багато свого знання й досвіду. Відзначалися вони високою мистецькою вартістю та логічною достосованістю до свят.

З покликанням п. О. Воронина до консисторської праці, ведення навчання в старших відділах було передано п. інженерові В. Потішкові, який, крім фахової своєї освіти, має повне педагогічне знання і в теорії, і на практиці. Це своє знання він успішно передає тепер нашій молоді.

Тому, що ведення регулярної праці в школі вимагає певних видатків, настоятель о. ігумен Святослав, як завідувач, скликав на нараду всіх батьків, які посилають своїх дітей до школи, і, з їхньою згодою, було створено „Господарську Управу Школи“. Першим головою її був Олексій Матух, а тепер — Леонід Царик. Ця Управа

й піклується про матеріальне утримання школи. Завдяки праці Шкільної Управи, відремонтовано шкільну залу та устатковано її відповідним приладдям. Є надії, що школа незабаром матиме й шкільну бібліотеку, кіноапарат та інше.

Школа прямує вперед, і є вигляди, що вона цілком виправдає надії батьків, які хочуть бачити своїх дітей всебічно розвинутими під духовим оглядом, патріотичними, з високими релігійно-моральними та добрими властивостями. Треба вірити, що, з Божою допомогою, та при щирому ставленні до школи всіх наших парафіян, ця школа з честю виконуватиме своє високе завдання.

Концерт в честь „Свята Матері“ Парафіяльної школи і змагання учнів у грі на піяно.

О. КОБЕЦЬ

ХОЧУ ДО ЦЕРКВИ

Попрошу сьогодні маму,
Щоб до церкви повела:
Від минулої неділі
Я ще там і не була.

В церкві гарно ладан пахне,
Світять зоряно свічки.
А співають... Боже милий! —
Наче янголи які.

Люди в будній день похмурі,
Як запряжені воли:
Мовчазні та непривітні,
Ще й сердиті, як коли.

А в неділю, в церкві — гляньте:
Хоч і сонечка нема,
Наче світяться всі люди,
Наче й я свічусь сама!

Той підійде, усміхнеться,
Той питає: „Як живеш..?“
Мамо! Ще й на ту неділю
Доцю в церкву Поведеш?

(Цього вірша, з великою майстерністю, декламувала учениця 1 кляси Бофалівської Св.-Троїцької парафіяльної школи, **Оксана Кондратюк**, на святкуванні Дня Матері в парафіяльній залі 12 травня 1956 р.).

Ті, що від нас відійшли

Щасливий той, якого вибрав і прийняв Ти, Господи...

Переглядаючи шлях п'ятирічної діяльності нашої Церкви, ми вважаємо за свій святий обов'язок згадати також і тих, які були членами цієї Святої Церкви, які разом із нами жили, працювали, тішились успіхами й сумували з невдач, що їх зазнали ми протягом цього пам'ятного часу, і, з Волі Божої, відійшли від нас.

Згадаймо їх „незлим, тихим словом“ і просімо у Милосердного Господа Бога, щоб упокоїв їх у Царстві Своему та створив їм вічну пам'ять!

Віра Іванко, дружина інж. Д. Іванка, народжена Сорокин. Народилася на Великій Україні, в стольному місті Києві, від батьків: Константи́на і Анни Сорокиних, 15 серпня 1892 р. Вийшла заміж року 1918 за інж. Дмитра Іванка. Була зразковою дружиною й вірною християнкою. Прибувши на американський континент і осівши в Бофало, була членкою нашої Української Православної Церкви Св. Тройці. Успокоїлась у Бозі 10 липня 1952 р. Похована на цвинтарі Св. Апостола Матвія у Гарденсвіл, Н. Й. Чин похорону звершив о. М. Ляшук.

Акилина Шуйко, народилася 6 червня 1870 року в м. Торчино, на Волині, від батьків: Кузьми й Олександрі Чуйко. В 1900 р. взяла церковний шлюб із Никитою Івановичем Шуйко. Дочку свою Ніну видала заміж за інж. Євгена Веселовського. Дочекалась онуків — Лідії 15 р. і Юрка 14. З приїздом до Бофало, стала членкою нашої Св.-Троїцької Церкви. Упокоїлась у Бозі 24 травня 1954 р., після сповіді і Св. Причастя. Похована 27 травня на цвинтарі Св. Апостола Матвія у Гарденсвіл, Н. Й. Чин похорону звершив ігумен о. Святослав.

Іван Сидорович, син Степана і Катерини, з дому Чайковської. Народився в селі Островець Пільний, Золочівського повіту, 22 травня 1892 р. і був охрещений за греко-католическим обрядом. Року 1912 виїхав на заробітки до Канади й оселився в м. Вінніпезі, Ман., де вступив до т-ва Могилян і співпрацював з М. Стечишиним — ред. „Українського Голосу“ — о. В. Кудриком та інш. 1918 р. одружився в м. Амстердамі, Н. Й., з Катериною Войтиною і переїхав до Бофало. На протязі 16 років працював над зміцненням Української Православної Церкви в Бофало і був першим із фундаторів її та основоположників. Упокоївся в Бозі 27 червня 1954 р., прийнявши Св. сповідь і причастя. Залишив сина Степана і дружину Катерину. Похований на цвинтарі Св. Ап. Матвія в Гарденсвіл, Н. Й. Похорону відправу звершив ігумен о. Святослав.

Лідія Рудай, дочка Тимофія й Уляни, з роду Клименко. Народилася на Великій Україні 10 квітня 1940 п. Рятуючись від безбожницького комуністичного режиму, батьки її емігрували з нею до ЗДА. Прибувши до Бофало, батьки ста-

ли членами нашої Св.-Троїцької Церкви. Тут вона захворіла і 10 листопада 1954 р. упокоїлась в Бозі, прийнявши сповідь і Св. причастя. Тлінні останки її поховано на цвинтарі Св. Ап. Матвія в Гарденсвіл, Н. Й. Похорон звершив ігумен о. Святослав.

Анастасія Бобринська, донька Кирила Іларіоновича Сухомлина й Анни Василівни, народженої Шелахин. Народилася в селі Черкаське, на Катеринославщині, 27 жовтня 1892 р. Закінчила гімназію з атестатом зрілості в Луганську і була вчителькою двокласової міністерської школи. Вийшла заміж за Олександра Бобринського. Упокоїлась у Бозі 29 жовтня 1955 р. і похована на цвинтарі Св. Ап. Матвія в Гарденсвіл, Н. Й. Залишила мужа, дві одружені дочки та внуків. Чин похорону звершив о. ігумен Святослав.

Віктор Пономаренко, син Михайла і Марії. Народився на Великій Україні 10 березня 1937 р. Разом із батьками, що рятувались від комуністичного свавілля на Батьківщині, виїхав на еміграцію і, прибувши до ЗДА, осівся в Бофало. Тут працював і був членом нашої Св.-Троїцької Церкви, регулярно відвідуючи Богослужбові відправи. 24 січня 1956 р. упокоївся в Бозі. Тлінні останки його поховано на цвинтарі Св. Ап. Матвія в Гарденсвіл, Н. Й. Чин похорону звершив ігумен о. Святослав.

Віра Приходченко, донька Матвія Євтієва і Анни нар. Полякової. Народилася у м. Конотопі, на Чернігівщині, 16 вересня 1897 р. 23 липня 1923 р. вийшла заміж за Олексія Приходченка. Разом із своїм чоловіком та донькою Ніною, переслідувані комуністами, змушені були емігрувати, а, діставшись до ЗДА, оселились на сталий побут в Бофало. Була членкою нашої Св.-Троїцької Церкви. Висповідавшись і запричащавшись, упокоїлась у Бозі 6 березня 1956 р. і 9 березня похована на цвинтарі Св. Ап. Матвія в Гарденсвіл, Н. Й. Чин похорону звершив ігумен о. Святослав.

Вічна їм пам'ять!

СПИСОК

добровільних пожертв на купівлю домів Української Православної Церкви в м. Бофало.

Ч. Прізвище та ім'я підп. сума внесено

1. Коваль Олекса	25.00	25.00
2. Білок Микола	30.00	30.00
3. Яворенко Василь	25.00	25.00
4. Згибай Олекса	30.00	15.00
5. Макуха Петро	25.00	25.00
6. Кольчів Степан	30.00	30.00
7. Веремчук Семен	25.00	35.00
8. Ковальчук Василь	30.00	30.00
9. Петручок Максим	30.00	30.00

10. Паламарчук Данило	30.00	30.00
11. Ващенко Григорій	25.00	25.00
12. Андрійчук Сергій	50.00	50.00
13. Кіндратюк Кирило	25.00	25.00
14. Захарченко Євдоха	25.00	25.00
15. Шрамель Настя	25.00	10.00
16. Денисенко Іван	30.00	10.00
17. Веселовський Євген	25.00	00.00
18. Нагорський Михайло	25.00	25.00
19. Бовкун Василь	30.00	00.00
20. Чорнокосинський Маркіян	25.00	25.00
21. Гладкий Кость	25.00	25.00
22. Іжкун Микола	25.00	00.00
23. Курець Гнат	25.00	25.00
24. Гаврилук Омелько	20.00	15.00
25. Доценко Іван	30.00	00.00
26. Совело Кіндрат	50.00	40.00
27. Воронин Олександр	30.00	20.00
28. Неліпа Микола	30.00	30.00
29. Свириденко Микола	30.00	30.00
30. Шаповал Архип	30.00	30.00
31. Опанащук Ганна	30.00	30.00
32. Клименко Андрій	10.00	10.00
33. Ковалевський Василь	25.00	10.00
34. Бублик Микола	25.00	00.00
35. Тупицький Павло	25.00	25.00
36. Матвійчук Олександр	25.00	25.00
37. Заїць Євдоким	25.00	25.00
38. Холод Кирило	25.00	25.00
39. Усипенко Іван	25.00	25.00
40. Романович Омелько	25.00	25.00
41. Борідько Іван	25.00	25.00
42. Смаль Михайло	25.00	10.00
43. Худий Захар	25.00	25.00
44. Максименко Антон	30.00	30.00
45. Бутько Іван	25.00	5.00
46. Овчаренко Григорій	25.00	10.00
47. Царик Леонід	25.00	25.00
48. Супрунович Олександр	25.00	25.00
49. Бульба Кость	25.00	25.00
50. Іващенко Олексій	25.00	00.00
51. Негребецький Андрій	25.00	25.00
52. Парнюк Гаврило	30.00	30.00
53. Побивайло В.	25.00	00.00
54. Панченко Іван	30.00	42.00
55. Герасименко Володимир	25.00	25.00
56. Рудай Тимофій	25.00	20.00
57. Скоропись Ілько	10.00	10.00
58. Бардаш Андрій	10.00	10.00
59. Козак Юрій	25.00	10.00
60. Квасницький Сергій	25.00	10.00
61. Різун Федір	25.00	25.00
62. Михайленко Антон	25.00	00.00
63. Кривий Яків	15.00	10.00
64. Сизонець Федір	20.00	20.00
65. Ковалевський Микола	25.00	25.00
66. Марвін Григорій	25.00	00.00
67. Филипів Євген	20.00	20.00
68. Приходько Микола	25.00	15.00
69. Андріюк Іван	25.00	00.00
70. Бідний Павло	10.00	10.00
71. Остапчук Анатолій	25.00	3.00
72. Маковський Петро	20.00	20.00

73. Черногорець Дмитро	25.00	25.00
74. Заїць Федір	10.00	25.00
75. Новосад Олександр	25.00	30.00
разом	1905.00	1460.00

БРАТСТВО СВ. о. МИКОЛАЯ

як 127 відділ Українського Народного Союзу у Бофало, що міститься при вулиці Філмор і Онай-да, засилає Українській Свято-Троїцькій Парафії щирий привіт з нагоди п'ятирічного ювілею. Ілля Була, голова, Максим Левицький, секретар.

COPLIMENTS OF

Industrial Steel Produkts

832 William Street,

Buffalo, 6, N. Y.

PHONE: WA 8864

Кооператива „Український Національний Дім“ в

Бофало, 840 Віліям вул. вітає Українську Православну Громаду в Бофало з її П'ятилітнім ювілеєм і бажає їй дальшого розросту на славу українській нації!

Голова Надзірної Ради — К. Дзюба.

Голова Дирекції — Степан Волинець.

CONGRATULATION ON YOUR JUBILEE!

COPLIMENTS OF

Borys Wall Paper and Paint

742 William St.

Buffalo, 6, N. Y.

Управа Відділу Співки Визволення України в
Бофало вітає Українську Православну Громаду

Св. Тройці з п'ятилітнім її ювілеєм!

Виконуючий обов'язки Голови інж. О. Ховайло

Секретар полк. В. Герасименко

COPLIMENTS OF

STEVE'S Esso service

769 William St. cor. Coit St. — Buffalo, 6, N. Y.

TIRES, BATTERIES, AND ACCESSORIES

GENERAL REPAIRS

ФІЛІЯ ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ

АМЕРИКИ У БОФАЛО

сердечно вітає членство Української Православ-
ної Церкви Святої Тройці з п'ятирічною діяльні-
стю бажає успіхів у дальшій їх праці.

Голова: П. Самутин, полк ген. штабу,

Секретар: М. Креер.

COPLIMENTS OF

Community Liquor Store

642 William St. near Krettner

Restoring Choise Wines, Liquors and Cordials

MA 4393

ALICE'S RESTAURANT

ICE CREAM BAR

806 William St.

Buffalo, 6, N. Y.

вітає Українську Православну Свято-Троїцьку

Парафію з п'ятилітнім ювілеєм!

CONGRATULATION ON YOUR JUBILEE!

COPLIMENTS OF

SOBY'S PHARMACY

754 William St. — Buffalo, 6, N. Y. — Ph.: MO 3571

B. R. TRYZEWSKI, B. S. PHARMACIST

УКРАЇНСЬКА ФРИЗІЄРНЯ

Власник — Дмитро Колотило,

засилає Українській Православній Церкві Св.
Тройці найсердечніше поздоровлення з п'яти-
річним ювілеєм!

933 CLINTON ST.

BUFFALO, 6, N. Y.
